

ТОДОР ЖИВКОВ

Отчет

**на Централния комитет
на Българската**

комунистическа

партия

пред Дванадесетия

конгрес

и предстоящите задачи

на партията

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

Отчет
на Централния комитет
на Българската
комунистическа
партия
пред Дванадесетия
конгрес
и предстоящите задачи
на партията

31 МАРТ 1981 ГОДИНА

СОФИЯ/1981

Portrait of a man in a suit, likely a historical figure or official. The text below the portrait is faint and illegible, possibly a caption or biographical information.

Драги другарки и другари делегати,
Уважаеми гости,

От Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия изминаха пет години. Сега от трибуната на Дванадесетия конгрес ние можем да заявим: това бяха години плодотворни, наситени с усилен труд и творчество, с дръзновение и упоритост, години, през които нашият народ, ръководен от своята партия, направи широка крачка напред в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България.

По щастливо съвпадение Дванадесетият партиен конгрес се провежда в година на славни юбилеи. През 1981 година се навършват 13 века от основаването на българската държава, 90 години от създаването на партията, 25 години от историческия Априлски пленум на Централния комитет. Затова заедно с удовлетворението от делата на отминалата петилетка в Конгресната зала се чувствува и радостното празнично вълнение от годишнините на тези събития.

Същевременно в залата, в която заседава Дванадесетият конгрес на Българската комунисти-

ческа партия, ще отеква и ще се слива с нашия глас и ехото на най-мъдрия и най-авторитетния глас на нашето време — гласът на великата партия на Ленин, прозвучал с такава могъща и добра сила от трибуната на нейния Двадесет и шести конгрес. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Дванадесетият конгрес е осмият поред партиен конгрес, посветен на социалистическото изграждане на Родината. Всеки един от предишните конгреси разглеждаше и даваше отговор на намерените проблеми и задачи на общественото развитие, отбелязваше нов, по-висок връх в борбата на партията и народа за социализъм и комунизъм. Ето защо комунистите и целият наш народ очакват думата на Дванадесетия партиен конгрес с огромен интерес и доверие.

Като отбелязвам това, искам още тук, в началото на доклада, със синовна гордост да изтъкна, че нашият политически зрял и предан на комунизма народ не просто очакваше партийния конгрес. Той участвуваше най-активно в обсъждането на проблемите и задачите, които животът и партията поставяха в дневния ред на конгреса. Разискванията на отчетно-изборните събрания и конференции; политическата и трудовата активност на народа в предконгресните месеци; разгърнатата се дискусия и многобройните предложения по проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес — всичко това отново и по най-категоричен начин демонстрира сплотеността на комунистическите редици, несъкрушимото единство на партията и народа, тяхната безпре-

делна вярност към ленинската априлска линия, тяхната готовност да я претворяват в живи дела. *(Бурни ръкопляскания.)*

Няма никакво съмнение, че очакванията на комунистите, на народа ни ще бъдат оправдани. Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия ще обсъди делово и задълбочено изключително важните по мащабност и значимост проблеми и задачи, стоящи пред партията и страната, и ще открие нови, светли простори за труд и творчество в името на човека, за благото на народа, за тържеството на социализма и комунизма в нашата любима, прекрачваща в своето 14-о столетие Родина. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

I. ГЛАВНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПАРТИЙНАТА ПРОГРАМА И НА СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА

Другари,

Измина първото десетилетие от приемането на Програмата на партията за изграждане на развитото социалистическо общество. Естествено е Дванадесетият конгрес да отчете както изпълнението на седмия петгодишен план, така и главните резултати от нашата работа и борба за осъществяване на предначертанията в партийната програма.

Оценката на Централния комитет на партията за постигнатото през изминалото десетилетие е положителна. Завоювани са големи успехи и в промишлеността, и в селското стопанство, и в строителството, и в транспорта, и в търговията, и в културата, и в образованието, във всички области на обществения живот. Преобрази се панорамата на социалистическата ни Родина, нашата страна достигна нови върхове в своето развитие.

За периода между Десетия и Дванадесетия конгрес на партията националният доход се увеличи повече от два пъти. Бързото нарастване на националният доход позволи да отделим за капитални вложения внушителната сума от 52 милиарда лева. Тези средства са 1,6 пъти повече от капиталните вложения, направени през първите пет петилетки, взети заедно. Основните фондове

на страната нараснаха от 33 милиарда лева през 1970 година на около 77 милиарда лева в края на 1980 година, или повече от два пъти.

Сега със законна патриотична гордост можем да заявим: под ръководството на партията с всеотдайния труд на милионите труженици ние ознаменувахме изминалото първо десетилетие след приемането на Програмата на Българската комунистическа партия с изграждането — образно казано — на още една нова, втора България и навлизаме във второто десетилетие с две Българияи. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Особено голямо значение за тези успехи имат резултатите, постигнати през седмата петилетка, която премина под девиза «Ефективност и качество, качество и ефективност!». Това бе девиз за ръководство и действие. Синтезиран израз на постиженията през тези пет години е производеният с близо 24 милиарда лева повече национален доход, отколкото през шестата петилетка. Този прираст е постигнат почти изцяло чрез повишаване на обществената производителност на труда. На всеки негов процент съответствува абсолютно увеличение от около 150 милиона лева срещу 106 милиона лева през шестата петилетка. През изминалите пет години бяха въведени в действие основни фондове на стойност около 9 милиарда лева повече, отколкото през шестата петилетка.

Никак не беше лесно да се постигне всичко това. Върху народното стопанство се отразиха

неблагоприятно кризисните явления на Запад. Нашата икономика трябваше да се приспособи към ежегодно растящите цени на международния пазар. Неблагоприятни климатични условия и природни бедствия съпътствуваха почти всички години на петилетката. Слабости допусна и субективният фактор. Но независимо от усложнените международни условия, от обективните трудности и субективните слабости и грешки в своята история социалистическа България не е имала такъв плодотворен период на социално-икономическо и културно развитие, както през отчетната седма петилетка. (*Бурни ръкопляскания.*)

Особено радващи през седмата петилетка са резултатите в основния отрасъл на икономиката — промишлеността. Произведената промишлена продукция през 1980 година е с около 35 на сто повече в сравнение с 1975 година. Подемът на промишлеността бе съпроводен с по-нататъшни прогресивни изменения в структурата на производството. Силно развитие получи електрониката и електротехниката, приборостроенето, роботиката, хидравликата, тежкото и транспортното машиностроене, химията и така нататък. Сега само за три дена промишлеността произвежда толкова продукция, колкото за цялата 1939 година. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Прилагането на икономическия подход в селското стопанство, упоритият труд на селскостопанските труженици и на целия народ дадоха добри резултати. В сравнение с шестата пети-

летка средногодишното производство на зърно се увеличи с близо 600 хиляди тона, на месо — със 148 хиляди тона, на мляко — с 300 хиляди тона и така нататък. Животът потвърди категорично правилността на априлската аграрна политика. Днес ние имаме едно от най-високо концентрираните и специализирани селскостопански производства в света.

С удовлетворение Централният комитет долага на конгреса и за извършената огромна работа за разширяване и задълбочаване участието на страната в международното разделение на труда. Успешно и на дълготрайна основа се развиват интеграционните ни връзки със страните — членки на СИВ. Разгръща се всестраниното сближаване между Народна република България и Съветския съюз. Разширяват се контактите ни с развитите капиталистически и особено с развиващите се страни. Достатъчно е да отбележим, че стокообменът през 1980 година се увеличи 1,8 пъти в сравнение с 1975 година, а спрямо 1970 — близо 4 пъти.

Не може, другарки и другари, да не предизвика законна гордост у всеки българин фактът, че сега нашата страна, която по територия е на сто и първо, а по население на шестдесет и първо място в света, заема първо място по производство на човек от населението на електрокари и мотокари, калцинирана сода, цигари, тютюн и е на едно от първите места по производство на електронна продукция, че на Балканите България стои на първо място по производство на

човек от населението на електроенергия, железни руди, кокс, кафяви и лигнитни каменни въглища, изкуствени и синтетични текстилни влакна, пшеница, слънчогледово семе, захар и много други. (*Ръкопляскания.*)

Нарасналият икономически потенциал, положителните изменения в структурата на производството и активното участие в международното разделение на труда станаха солидна основа за изпълнението на Декемврийската програма на партията за повишаване жизненото равнище на народа.

Едно от най-големите завоевания в изпълнението на тази програма е значителното увеличаване на покупателната способност на населението и по-пълното задоволяване на потребностите му от висококачествени стоки и услуги. Така например реалните доходи на човек от населението от 897 лева през 1970 година нараснаха на 1336 лева през 1980 година. За същото време стокооборотът на дребно се увеличи 1,7 пъти и достигна 12 милиарда лева. Обществените фондове за потребление на човек от населението от 285 лева през 1970 година достигнаха 619 лева през 1980 година. Основната част от средствата на тези фондове е насочена към развитие на здравеопазването, просветата, културата и социалното осигуряване.

По-богата и разнообразна е сега и трапезата на нашия народ. Увеличи се потреблението на основни хранителни стоки на човек от населението през десетилетието: на месо и месни

произведения — с 21 килограма, на мляко — с 44 литра, на яйца — с 81 броя и така нататък. Все по-голяма част от доходите се отделят за купуване на предмети с дълготрайна употреба, за строителство и обзавеждане на жилища и за културни потребности.

Важно място в социалната политика на партията и през този период продължи да заема жилищното строителство. През петилетката бяха построени 352 хиляди жилища, а за последните 10 години трудещите се в страната получиха над 600 хиляди нови жилища. По същество жилищният фонд в градовете и селата е вече обновен.

Неизменни грижи се полагаха и за подобряване здравеопазването на населението. Увеличи се броят на леглата в болничните и санаториалните заведения. Значително нараснаха и възможностите за пълноценно организиран отпих на всички трудещи се.

С вниманието на цялото общество са обгърнати жената-майка, подрастващото поколение и възрастните хора. Само през последното десетилетие бяха изградени детски заведения със 148 хиляди места. Повишиха се пенсиите за старост и инвалидност. Сега нашата държава ежегодно отделя за осигуряване живота на пенсионерите близо един милиард и петстотин милиона лева.

Бурно се развива и народното образование. През изминалото десетилетие бяха подготвени 409 хиляди специалисти от професионално-тех-

ническите училища и 607 хиляди млади специалисти с висше и средно специално образование.

Нови висоти през отчетния период постигна и социалистическата ни култура. Никога досега нашият народ не е имал такъв широк достъп до ценностите на науката и изкуството. Много са и успехите на наши учени и дейци на изкуството и културата, които прославят България по всички краища на света.

Ето, тези са някои от най-характерните измерения на нашата социална политика. И не друго, а красноречивият език на фактите показва, че в центъра на многостранната работа и борба на партията винаги стои повелбата: «Всичко в името на човека, всичко за благо на човека!». (*Продължителни ръкопляскания.*) Реалният социализъм убедително доказва своите предимства и на българска почва.

Другари,

В периода след приемането на Програмата на партията двете основни форми на **социалистическата собственост** — държавната и кооперативната, ускорено се сближават и сливат в единна общонародна собственост. Определено влияние върху този процес оказват концентрацията, специализацията и кооперирането на производството и особено осъществяваната хоризонтална и вертикална интеграция на селскостопанското производство, изграждането на аграрно-промишлените комплекси.

Благодарение на това в цялото обществено производство се установи еднакъв принцип за форми-

ране и разпределение на доходите на трудещите се; изравниха се социалните придобивки на селскостопанските труженици, работниците и интелигенцията при ползване на отпуски, пенсиониране, трудови злополуки, майчинство и други. Това е огромно, историческо завоевание на Българската комунистическа партия. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Наред с качествените изменения в обществената собственост продължи да се обогатява и личната собственост, да се развива личното помощно стопанство.

Успешното сближаване и сливане на двете основни форми на социалистическата собственост повишиха степента на зрелост на **разпределителните отношения**. С прилагането на новия икономически подход и новия икономически механизъм те се поставят в по-пълно съответствие с изискванията на закона за разпределение според количеството и качеството на труда.

Важен момент в развитието на социалистическите обществени отношения през изминалия период бе по-нататъшното постепенно формиране на **социалната еднородност** на нашето общество. Съществени изменения настъпиха в качествения състав на работническата класа. С развитието на структуроопределящите производства, носители на техническия прогрес, нараснаха броят и относителният дял на висококвалифицираните работници. Появиха се нови работнически професии, доскоро непознати у нас.

Изменения настъпиха и в социалната ха-

рактеристика на селскостопанските труженици. Крупните промени в организацията на социалистическото производство, както и широкото прилагане на постиженията на науката и техниката в селското стопанство бяха съпроводени със значително нарастване на тяхната агротехническа и обща култура. Основна фигура в селското стопанство стана механизаторът.

Бързо се увеличи онази част от социалистическата интелигенция, която пряко ръководи производството, изследва и внедрява научно-техническите постижения и челния опит в практиката.

Всички тези прогресивни изменения в работническата класа, селскостопанските труженици и интелигенцията съдействуват за постепенното премахване на съществените различия между тях, за създаването на сравнително еднакви условия на труд, на живот и на развитие за всички трудещи се.

През отчетния период все повече се разширяваше и укрепваше социалистическият демократизъм. Това намери израз в издигането на политическата и социалната активност на трудещите се, в широкото им участие в управлението, в решаването на задачите на стопанското строителство и на духовното развитие на обществото.

Постиганията в икономиката и културата, в повишаването на жизненото равнище и развитието на личността допринесоха за по-нататъшното утвърждаване и развитие на чертите на со-

циалистическия начин на живот.

На сегашния етап, повече откогато и да било, социалистическите завоевания гарантират на всеки гражданин не само право на труд и почивка, безплатно образование и медицинско обслужване, ползване на всички културни придобивки, обществено осигуряване, охрана на труда, грижа за децата и майчинството, но и хуманно, изпълнено с уважение и доверие отношение на държавата и колектива към него. Личната сигурност на хората, тяхната увереност в собственото бъдеще и в бъдещето на децата им са едни от най-големите постижения на реалния социализъм, негово уникално предимство пред капитализма. (*Ръкопляскания.*)

Главният извод от равносметката на постигнатото през изминалото десетилетие е, че нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия изпълнява успешно Програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество в Народна република България. Това беше десетилетие, през което все повече се формираха елементи на зрелия социализъм и в икономиката, и в културата, и в социалистическия начин на живот.

Позволете ми, другарки и другари, от високата трибуна на Дванадесетия конгрес да изразя на всички комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, на работническата класа и селскостопанските труженици, на ръководните кадри, на учените, дейците на културата и образованието, на воините от Българската народна

армия и органите на Министерството на вътрешните работи, на целия народ искрена признателност и благодарност за техния всеотдаен труд за изпълнение на програмните предначертания и решенията на Единадесетия конгрес. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Разбира се, когато очертава панорамата на нашите успехи, Централният комитет не си затваря очите пред трудностите, пред нерешените въпроси. Борбата с трудностите и слабостите, особено със слабостите от субективен характер, е постоянна грижа и постоянна тема в живота на нашата партия. Достатъчно е само да напомним за откровения и нелицеприятен разговор на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година, за Националната партийна конференция от 1978 година, за Докладната записка до Политбюро на ЦК на БКП от 1980 година, обстойно разгледана на Ноемврийския пленум и в цялата партия. Откровен разговор за нашите слабости и за нерешените проблеми се разгърна и по време на отчетно-изборната кампания, на цялата подготовка на конгреса. Очевидно по тези въпроси ще се говори и тук, на конгреса.

Централният комитет на партията и другите партийни ръководства вземат мерки за преодоляване на слабостите, за своевременно решаване на нерешените въпроси. Ние отдаваме голямо значение на откровения разговор за допусканите слабости и грешки не само защото той помага за по-пълното разкриване на причи-

ните за тяхното възникване, но и защото мобилизира цялата партия, всички трудещи се за борба с тях.

Кое е обаче главното?

Главното, определящото е, че трудностите и допусканите грешки и слабости успешно се преодоляват и остават зад нас по изминатия път. С нас остават нашите завоевания, остава България от 1980 година, равна по своята икономическа мощ на две Българи от 1970 година (*бурни ръкопляскания*), и с нея, с нейните възможности, от нейните висоти навлизаме във второто десетилетие на борбата за изпълнение на Програмата на нашата славна Българска комунистическа партия! (*Продължителни ръкопляскания.*)

Другари,

Централният комитет на партията впаса за разглеждане и утвърждаване от конгреса «Тезиси на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през седмата петилетка (1976—1980 г.) и за задачите през осмата петилетка (1981—1985 г.) и до 1990 година».

Проектът за Тезиси бе обстойно обсъден от комунистите, от милиони трудещи се. Основните насоки на нашето социално-икономическо развитие намериха широк отклик и срещнаха пълно одобрение от цялата партия, от народа. Много от направените в хода на обсъждането пред-

ложения и изказаните съображения вече са взети предвид. Други ще бъдат отразени заедно с предложенията на делегатите при окончателната редакция на Тезисите. Останалите препоръки следва да се разгледат най-внимателно от органите и звената, към които имат пряко отношение.

Проблемите и задачите са разработени обстойно и аргументирано в Тезисите. Това ми позволява да поставя на вашето внимание най-съществените, възлови проблеми на нашето обществено развитие и на работата на партията през следващия период.

II. ОСНОВНИ НАСОКИ И ПРОБЛЕМИ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА

Другарки и другари,

Кои са най-характерните особености и условия, при които ще продължи изграждането на зрялото социалистическо общество през годините на осмата петилетка и следващия период?

По-нататъшното изграждане на развития социализъм ще се осъществява върху основата на създаден в хода на социалистическото строителство огромен икономически и духовен потенциал, в условията на по-голяма зрелост на социалистическите обществени отношения, на висока обществена и трудова активност на народа. Предстои ни да извършим нови качествени и количествени изменения в материално-техническата база на страната, във всички области на живота чрез бързо внедряване на най-новите постижения на научно-техническата революция.

На второ място, по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм ще се извършва в условията на все по-широка интелектуализация на труда и производството, на всички дейности в обществото. Това ще има изключително значение както за развитието на материално-техническата база, така и за многостранното развитие на личността.

На трето място, по-нататъшното ни развитие ще се извършва в условията на още по-активно

участие на страната в международното разделение на труда. В края на осмата петилетка външнотърговският стокообмен, отнесен към националния доход, ще надхвърли 85 на сто. Задачата за високоефективното ни участие в това разделение на труда, за повишаване конкурентноспособността на нашите стоки ще има първостепенно значение.

Изграждането на зрелия социализъм ще продължи също така при сложна и противоречива международна обстановка. От една страна, то ще протича в благоприятните условия на укрепване и развитие на реалния социализъм, на по-нататъшно задълбочаване на интеграцията с братските социалистически страни — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, на разгръщане на курса за всестранно сближаване между Народна република България и Съюза на съветските социалистически републики; от друга страна, ще работим в условия на задълбочаваща се обща криза на капитализма, при сериозно изостряне на международното напрежение и засилен стремеж на агресивните сили на империализма да действуват в разрез с волята на народите за мир и разбирателство. Не съществуват никакви гаранции, че енергийно-суровинната и валутната криза в капиталистическия свят няма да се разразят в много по-остра форма. Това налага да търсим съответни решения и да бъдем готови да неутрализираме тяхното влияние върху нашата икономика.

В съгласие с основните положения на Про-

грамата на партията, с постигнатото равнище в развитието на страната, в съгласие с условията, при които ще продължи изграждането на зрелия социализъм у нас, Централният комитет на партията предлага Дванадесетият конгрес да утвърди следната главна социално-икономическа задача на осмата петилетка: да продължи линията за комплексно задоволяване на непрекъснато нарастващите материални, духовни и социални потребности на народа върху основата на интензификацията на народното стопанство, последователното прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм и понататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения. (Ръкопляскания.)

Решаването на конкретните проблеми, произтичащи от главната социално-икономическа задача, ще доведе до увеличаване на икономическата мощ на нашата държава, до понататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот, до повишаване на благосъстоянието на всички членове на обществото.

1. Решителен курс към интензификация на народното стопанство

Другари,

Централният комитет на партията смята, че сега основното, решаващото в развитието на страната е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения жи-

вот. Проблемът за преминаване към интензивно развитие не е нов. Той бе поставен на Деветия и конкретизиран на Десетия и Единадесетия конгрес на партията. Имаме и определени резултати в това направление: почти целият прираст на националния доход през последните години е за сметка на повишаването на обществената производителност на труда.

Въпреки това екстензивните фактори в много отрасли и дейности на материалното производство продължават да бъдат преобладаващи. Често се пристъпва към разширяване и изграждане на нови мощности, без да се използват най-пълно съществуващите; нерационално се оползотворяват материалните и трудовите ресурси; бавно се издига техническото, технологическото и организационното равнище на производството; необосновано нараства числеността на персонала. Преобладаването на екстензивното развитие е характерно и за науката, и за образователната система, и за управлението, и за много други дейности на извънпроизводствената сфера.

Нужен е решителен завой. Възможностите на екстензивното развитие в голяма степен са изчерпани. Разполагаме с ограничени възможности за прираст на трудови ресурси. Увеличават се разходите за добив и преработка на суровините и материалите. Ако продължаваме да вървим по досегашния път, няма да можем да повишим рязко обществената производителност на труда, да постигнем висока ефективност и ви-

соко качество, няма да се справим със задачите за издигане на жизненото равнище. Алтернативата е ясна: през следващия период ние трябва повсеместно да преминем към предимно интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот.

Кое е главното и новото в този курс?

Първо, става дума за интензивно развитие, което да обхване не само отделни отрасли на материалното производство, а цялото материално производство. И не само материалното производство, а и извънпроизводствената сфера, всички дейности на нашия обществен живот. Навсякъде трябва най-пълно да се използват интензивните фактори.

Второ, става дума не само за икономия на жив труд, а за интензивно развитие чрез най-пълно използване на трите елемента на производствения процес: средствата на труда, предметите на труда и живия труд, и на тази основа — решително намаляване на разходите за производство на единица продукция до равнището, постигнато в най-напредналите в съответната област страни.

Трето, става дума за интензификация, която се опира върху бързото внедряване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес във всички сфери и дейности на народното стопанство, във всички звена на възпроизводствения процес. Затова както през осмата петилетка, така и през годините до 1990 трябва да отделяме изключително внимание на уско-

ряването на научно-техническия прогрес, на максималното използване на резултатите от развитието на науката и техниката.

Централният комитет е убеден, че конгресът ще одобри постановката за повсеместна интензификация, че тя ще се възприеме от всички комунисти, от всички трудещи се като израз на обективна закономерност на нашето развитие, като задача, за **чнето** решаване е необходимо да се насочат силите и **творчеството** на всички партийни, държавни, стопански и обществени органи и организации, на всички труженици на социализма, на целия народ.

Кои са главните направления, към които трябва да насочим нашето внимание през следващия период, за да осъществим курса за повсеместна интензификация?

Едното направление — това е комплексната автоматизация на производството. Задачата е още през осмата петилетка в решаващите производства, които имат най-голямо значение за развитието на нашата икономика, за растежа на националния доход и за повишаване на ефективността на външнотърговската ни дейност, да се пристъпи към внедряване на системи за автоматизация с използването на електронноизчислителна и особено на микропроцесорна техника. Това означава — по-широко навлизане на автоматизирани системи за управление на технологическите процеси в непрекъсваемите производства; на системи за оперативно-диспечерско управление на производствата с прекъсваем

процес; на системи за автоматизация на инженерния и проектантския труд; на автоматизирани участъци, линии и системи от високопроизводителни машини.

В тази насока ние вече извършихме значителна подготовка. Сега въпросът е да се разширяват и задълбочават процесите за автоматизация на производството. От това се определят и новите отговорни задачи на нашето машиностроене: конструирането и производството на системи от машини с качествено нови характеристики, които освобождават човека от непосредствено участие в производствения процес и водят до неколкостратно повишаване на обществената производителност на труда. Заедно с това на широк фронт трябва да се използват и най-добрите постижения на другите страни в тази област.

Другото направление — това е комплексната механизация на производството и намаляването на ръчния труд. Там, където през следващата петилетка няма да имаме възможност да внедряваме комплексна автоматизация, усилията следва да се насочат към комплексна механизация. Това важи за редица основни производства и особено за спомагателните дейности като заводския транспорт, ремонтните и инструменталните стопанства, товарно-разтоварните работи и така нататък. Въвеждането на комплексна механизация се налага и от необходимостта решително да се намали броят на работниците, заети с ръчен и непривлекателен труд. Тази задача е

следователно не само икономическа, но и социална.

Следващото направление е масовото изучаване, разпространяване и внедряване на челния опит — наш и чуждестранен.

Това направление е изключително важно за нас. То не изисква особени капитални вложения, а същевременно осигурява бърз социално-икономически ефект. Челният опит е неоценимо народно богатство. Той е творческа изява на първенците в труда, на нашите най-добри заводи и предприятия, на нашите най-добри бригади, на нашите рационализатори, изобретатели, на носителите на новото. Във всички сектори на обществения живот ние имаме челни постижения. Можем да ползваме опит от братските социалистически страни, от чуждестранни фирми. Сега изучаването и внедряването на опита от челните предприятия и бригади, на първенците в труда сериозно се подценяват. Много са ръководните кадри, които се отнасят небрежно към него. Не бива да се допускат модернизация и реконструкция на производството, ако не е приложен челният наш и чуждестранен опит. Особена отговорност имат в това отношение инженерно-внедрителските звена и проектно-конструкторските бюра.

Курсът към повсеместна интензификация изисква решително да се преустрои нашата инвестиционна политика, да се свързва тя най-тясно със задачата за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Опреде-

лящото направление в инвестиционната политика трябва да бъде модернизацията и реконструкцията на материално-производствената база. И през седмата петилетка ние решавахме тази задача. На много места обаче тя се изпълняваше чрез използването на морално остаряла техника и технология, което води до загуби на време и ресурси. Смишълът на модернизацията и реконструкцията е да се осигури внедряването на върховите постижения в областта на технологиите, техниката и организацията на труда, с една дума, на най-новите постижения на научно-техническата революция. Такава модернизация и реконструкция ни е нужна сега. За тази цел през осмата петилетка се предвижда да бъдат отделени около 70 на сто от инвестициите за материалната сфера. Всичко това налага да се извърши коренно преустройство и в работата на проектантите, на строително-монтажните организации и на доставчиците на машини и съоръжения.

При осъществяване на инвестиционната политика размерът на капиталните вложения трябва изцяло да се съобрази с наличните трудови, материални и валутни ресурси и с възможностите на строителните организации. Налага се също така да се концентрират ресурсите за модернизация и развитие на най-важните производства и да се намали обемът на незавършеното строителство. Още през осмата петилетка трябва решително да се съкрати времето за проектиране—строителство—усвояване на мощ-

ностите», да се «реабилитира» по такъв начин факторът време. Необходимо е модернизацията и реконструкцията да се извършват с минимално прекъсване на производствения процес и да се преразгледат сроковете за откупуване на капиталните вложения. Основен измерител за ефективността на инвестиционния процес е не колко капитални вложения са изразходвани и не просто колко мощности са въведени в действие, а за колко време са построени, на какво равнище са тези мощности и каква е конкурентноспособността на продукцията, която се произвежда с тях.

За успешното осъществяване на инвестиционната политика решително трябва да се подобрят координацията и взаимодействието между участниците в инвестиционния процес. Техните взаимоотношения следва да се поставят изцяло на икономическа основа и заплащането на труда им да бъде в зависимост от качествено и срочното изграждане и въвеждане на обектите в действие.

Един от най-острите световни проблеми, който е проблем номер едно и за нашата страна, пряко свързан с интензификацията на народното стопанство, е осигуряването на народното стопанство с енергийни и суровинни ресурси и тяхното най-рационално използване.

И тук е необходим поврат върху основата на използване на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. Развитието на енергетиката изисква да се усъвършенствува струк-

турата на енергийния баланс. Относителният дял на електроенергията, произведена от атомните централи, ще достигне около 26 на сто през 1985 година и към 40 на сто през 1990 година. Лигнитните въглища ще продължават да бъдат основен източник за получаване на енергията в страната. Заедно с това трябва да продължават усилията за използване на геотермалната и слънчевата енергия.

Още през осмата петилетка е наложително безбавене да се премине към дълбочинно и комплексно използване на суровините, като се внедряват безотпадъчни и малкоотпадъчни технологии отначало в решаващите производства, а след това и масово. Не е тайна, че у нас на много места с лека ръка се разхищават ценни суровини и материали, липсва необходимото отношение на грижлив стопанин към тях. Дори и в онези страни, които разполагат с богати суровинни и материални ресурси, на тяхното икономично изразходване се гледа като на изключително важна задача. Какво да кажем за нашата страна, където природата до голяма степен ни е лишила от тези богатства! Не бива повече да се примиряваме с това положение. Необходимо е навсякъде да се поведе борба за най-рационално използване на всички енергийно-суровинни ресурси, да се намаляват енергоемкостта и материалоемкостта на продукцията, да се разработват и внедряват прогресивни норми за разход на суровини и материали, енергия и горива. Това е сега най-важният резерв за решаване на енер-

гийнo-сурoвинния проблем.

Назрял е проблемът за увеличаване добива на собствените суровини, независимо от победното им съдържание и по-трудните експлоатационни условия. Разбира се, и в този случай не бива да се подценява въпросът за народностопанската ефективност. Следва да се ускорят геологопроучвателните работи на полезни изкопавания. Едновременно с това е необходимо пълно да използваме и възможностите, които ни предоставя сътрудничеството с другите братски страни и особено със Съветския съюз, с развиващите се страни. В това отношение е извършена значителна работа. Създадени са солидни предпоставки и условия за разширяване и задълбочаване на това сътрудничество на взаимноизгодна основа

Централният комитет на партията неведнъж е поставял въпроса за събирането и пълното оползотворяване на вторичните суровини. В това отношение нашите възможности са огромни, но, за съжаление, крайно недостатъчно използвани. Този въпрос следва да се реши генерално за кратко време. Оползотворяването на вторичните суровини трябва да се превърне във всенародна задача, в един от критериите за комплексно оценяване дейността на стопанските ръководители и на обществените организации. Към вторичните суровини следва да се формира такова отношение, каквото е отношението към използването на материалните ценности. Занапред трябва да се забрани снабдяването на предприятия

тия с редовни суровини и материали, ако не спазват нормите за разход на единица продукция и не предават технологичните отпадъци по утвърдените им нормативи. От ръководители, които не съхраняват и не оползотворяват вторичните суровини, трябва да се търси отговорност за разхищение на общонародна собственост.

Освен това бързо следва да се реши и въпросът за създаване на съвременна материална база за обработка на вторичните суровини, за което не се изискват големи капитални вложения.

У нас са разработени дългосрочни национални програми за икономично използване на енергийните ресурси, за внедряване на безотпадъчните технологии, за оползотворяване на вторичните суровини. Те трябва непрекъснато да се осъвременяват, като се привеждат в съответствие с най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Тяхното изпълнение ще има особено значение за решаването на енергийно-суровинния проблем през следващия период.

Курсът за повсеместна интензификация, другарки и другари, ще осигури условия за **рязко, а в някои основни производства дори неколккратно повишаване на обществената производителност на труда, ще позволи да се оползотворяват пълноценно огромните резерви и възможности, съдържащи се в нашия обществен строй.** (*Ръкопляскания.*)

2. Последователно прилагане на икономическия подход във всички сфери на обществения живот

Другари,

През отчетния период една от основните грижи на Централния комитет на партията беше разработването и постепенното прилагане на новия икономически подход и новия икономически механизъм в ръководството и работата на икономиката и другите сфери на нашето развитие. Както е известно, формирането и прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм продължават вече три години. Това е резултат от системната работа на нашето партийно ръководство за непрекъснато усъвършенстване на социалното управление и неговото привеждане в съответствие с развитието на производителните сили и зрелостта на производствените отношения.

И при изграждането на зрялото социалистическо общество се запазва стоковият характер на производството. От това произтича обективната необходимост да се използват напълно стоково-паричните отношения съобразно с присъщото им ново съдържание, като се усъвършенствуват свързаните с тях икономически лостове: стопанска сметка, печалба, цена, себестойност, търговия, кредит, данъци, валута, премии и други. Да не се оценява значението на стоково-паричните отношения и те да не се използват разумно и пълноценно — това означава да се

слага ударението върху администрирането, да се допуска дребнавост, опекунство и волунтаризъм в дейността на стопанските организации.

Ето защо се захем с разработването и внедряването на нови методи на стопанисване, на нови форми за организация и управление, с една дума — с разработването на цялостна система от икономически методи, средства за въздействие и регулиране и форми на организация, която да обхване и планирането, и производството, и разпределението, и управлението. Този нов икономически подход няма нищо общо с концепциите за стихийно действащия пазарен механизъм. Той привежда икономическата организация на обществото в по-пълно съответствие с действието на обективните закони на социализма.

Заедно с това трябва да се подчертае, че цялостното по-нататъшно развитие на нашата икономика и на другите сфери на живота ще протича върху основата на ленинския принцип на демократическия централизъм.

Досегашният опит и многобройните предложения при обсъждането на проекта за Тезиси ни дават основание да пристъпим към последователно прилагане на новия икономически подход във всички сфери, като внесем някои уточнения и допълнения в неговите елементи.

В областта на планирането задачата е да търсим още по-правилно съотношение между централизма и децентрализма, което ще осигури по-нататъшно разгръщане на демократизма. Цен-

тралното планиране трябва окончателно да се освободи от несвойствените му функции и да се съсредоточи предимно върху обосноваването и формирането на дългосрочната държавна икономическа политика, определянето на темповете и пропорциите на развитие, стабилизирането на националните баланси и осигуряването на всички необходими условия за хармонично развитие на народното стопанство, на целия обществен организъм.

По-нататък следва да се разширяват правата и стопанската самостоятелност на социалистическите организации. Върху основата на ограничен брой задължителни държавни задачи, дългосрочни нормативи и критерии те разработват напълно самостоятелно своите насрещни планове за икономическо и социално развитие. **Насрещен план, който не е обсъден на работническо събрание и не е утвърден от стопански комитет или стопански съвет, не може да се смята за план на трудовия колектив.** Всяка промяна на задължителни държавни задачи по инициатива на погорестояща организация може да се приема само в диалог с ръководствата на комбинатите и предприятията. Именно с тях трябва да се обсъждат подобни предложения, като и двете страни си служат с икономически обосновани аргументи.

Ние трябва да приложим на дело Лениновата постановка за организиране работата на държавния планов орган, който да се превърне в действен «икономически щаб» на партийното

и държавното ръководство за разработване на основните проблеми на нашето развитие. В него трябва да бъдат включени министри на функционални и основни стопански министерства, които да подготвят перспективните планове на национално равнище и да бъдат отговорни както за съставянето им, така и за организацията и контрола на тяхното изпълнение.

Предстои ни още много работа и за комплексното прилагане на новата технология на планиране, при която планът да се изгражда от долу на горе върху основата на добре разработени инженерни проекти. С тези проекти трябва напълно да се разкриват резервите, да се постигат проектните технико-икономически параметри на производството и бързо да се внедряват челните наши и чуждестранни научно-технически постижения. Тази технология изисква още по-строго спазване на социалистическата дисциплина — планова, финансова, технологическа и трудова.

При съставянето на плановете да се предвиждат необходимите материални и финансови резерви, с които да се гарантира нормалното протичане на възпроизводствения процес.

Особено внимание трябва да се отдели на бригадната форма на организация на труда като основен фактор за последователно прилагане на новия икономически подход, за рязко повишаване на ефективността на производството.

Бригадата е основно организационно, икономическо и социално звено в производствения

процес на отделното предприятие и комбинат, на което се възлага изпълнението на определени планови задачи, като използва рационално мощностите, материалите и живия труд. Бригадата работи на пълна стопанска сметка и самоиздръжка. Това е следователно нов тип организация на труда, която най-пълно съответствува на нашето схващане, че трудовият колектив е стопанин на социалистическата собственост, на своя завод и е кръвно заинтересован от неговото развитие. Именно в бригадите от нов тип се създават реални условия за творческо отношение към труда и за опазване на социалистическата собственост, за формиране на съзнателна трудова дисциплина и самодисциплина, за усвояване на няколко професии, за укрепване на другарското сътрудничество и взаимопомощ. Такъв тип бригада, в която всеки неин член е отговорен за резултатите от труда на колектива, следва да се изгражда във всички производствени единици, а също и в извънпроизводствената сфера, като се държи сметка за нейните особености.

Важен е също въпросът за пряко свързване на производството с пазара. Сега тази връзка не е достатъчно ефективна. Предстои внимателно да оценим функциите и структурата на действащите търговски организации, като се направят необходимите подобрения и дейността им се постави на икономическа основа.

Важна роля за последователното прилагане на новия икономически подход има пълноценно-

то функциониране на неговия икономически механизъм. В последно време се положиха значителни усилия за относително уеднаквяване на условията за прилагането на икономическия механизъм в различните стопански организации и техните поделения. Всички те вече работят по единни критерии и правила. Изкупните цени на селскостопанските продукти бяха приведени в съответствие с общественонеобходимите разходи, а в близките месеци ще се внесат подобрения и в цените на едро за другите отрасли и дейности. Разработени са специфични правила за прилагане на икономическия механизъм и в извънпроизводствената сфера. Предстои да се завърши привеждането на дейността на министерствата и централните ведомства, както и на селищните системи върху основата на новия икономически подход. По такъв начин се създават условия новият икономически подход и неговият механизъм да бъдат приложени цялостно във всички сфери и дейности на обществото.

През следващия период ние трябва да приложим докрай основния принцип и изискване на новия икономически механизъм — **всяка стопанска и социална дейност да се постави на стопанска сметка и нейната сърцевина — самоиздръжката.** Действителното прилагане на този принцип предполага всеки трудов колектив, всеки трудещ се ежедневно да действа като истински стопанин на социалистическата собственост и да чувствава, че от резултатите от неговия труд зависи личното му благосъстояние.

Това, както вече подчертах, изисква средствата за производство да се предоставят за стопанисване на трудовите колективи, на бригадите от нов тип. Тогава те ще имат реално право и власт както да съхраняват и умножават социалистическата собственост, така и да я използват най-ефективно и за колектива, и за обществото. Резултативният характер на работната заплата, като съществена черта на новия икономически механизъм, също осигурява условия за еднопосочност на интересите на обществото, колектива и отделната личност, за най-пълно и добро стопанисване на социалистическата собственост. Затова от този принцип повече не бива да се правят никакви отклонения.

Същевременно чрез укрепване на договорната дисциплина трябва да се създадат стабилни гаранции за защита на интересите на добре работещите колективи от онези, които по линията на кооперираните доставки не изпълняват в срок и на добро качествено равнище своите задължения.

Във връзка с това следва да се повишават ролята и мястото на печалбата като един от най-важните икономически лостове. Печалбата е такъв синтезиращ показател, който в последна сметка обобщава резултатите от използването на средствата за производство и работната сила; от повишаването на обществената производителност на труда, намаляването на себестойността и подобряването на качеството на продукцията; от подобряването на организацията на произ-

водството във всяка отделна стопанска единица. Поради това печалбата, получена не в резултат от спекулации, а като реален израз на подобрена стопанска дейност, трябва да се превърне в основен критерий за работата на всеки трудов колектив, на всяка бригада, за оценка на техните насрещни планове. Стопански организации и предприятия, които сега получават дотации, трябва в определен срок да преминат на пълна самоиздръжка и да реализират определени печалби.

Както е известно, категорията печалба съществува и при капитализма. Но в условията на социализма печалбата — и по своята социално-икономическа природа, и по начина на нейното създаване, разпределение и използване — се различава коренно от печалбата в капиталистическото общество. При социализма печалбата остава в ръцете на обществото, служи на народното благосъстояние.

Още повече трябва да повишим ролята на новоизградените инженерно-внедрителски и пласментно-снабдителни организации и звена. Необходимо е инженерно-внедрителските организации да станат активни центрове за внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Те трябва да тласкат напред техническото, технологическото и организационното равнище на производството, а възнаграждението на заетите в тях да зависи единствено от ефекта на внедрените мероприятия. От своя страна снабдително-пласментните търговски организации и

звена трябва да осигуряват неразривна връзка между производството и вътрешния и международния пазар върху икономическа основа.

Ако обобщим всичко казано дотук, налага се изводът, че нашата икономическа политика може успешно да се реализира, ако последователно и повсеместно се внедрява новият икономически подход. Въпрос на въпросите сега е всички съставни елементи на новия икономически подход и неговия механизъм да се приложат комплексно във всяка стопанска организация, във всяка бригада, във всяка социална дейност. (*Ръкопляскания.*)

Основание за този извод ни дават и постигнатите досега икономически, социални и възпитателни резултати. Да вземем промишлеността. Качествените показатели за 1980 година, като печалба, обществена производителност на труда, рентабилност, бяха значително преизпълнени, при това с по-малък брой персонал от планирания. Външнотърговската ни дейност приключи с активно валутно салдо. Очертаха се такива положителни тенденции като ускоряване на разплащанията между стопанските организации, подобряване на ритмичността на производството, отпадане на натиска «от долу» за непрекъснато намаляване на плана, осмисляне от страна на трудовите колективи на изискването работната заплата да се заработва, намаляване на стремежа за необосновано искане на капитални вложения и други.

Централният комитет на партията си дава

сметка, че тези предимства няма да се проявят нито автоматично, нито изведнъж. Затова ние се обръщаме към всички ръководни и изпълнителски кадри: другари, необходими са вашите усилия, вашата упорита и целенасочена работа за творческото прилагане и непрекъснатото усъвършенствуване на новия икономически подход и неговия механизъм.

3. Основни проблеми на развитието на отраслите на икономиката

Другари,

Осъществяването на нашата икономическа политика през осмата петилетка и следващия период изисква по-нататъшно развитие и усъвършенствуване на материално-техническата база, като се осигурява балансирано и хармонично развитие на отраслите на икономиката. Нашата линия за решаване на тази задача е изложена в проекта за Тезиси. Заслужават специално внимание няколко основни проблема с народно-стопанско значение.

Първият проблем е за осъществяването на прогресивни структурни изменения в икономиката.

Ние ще продължим да развиваме с изпреварващи темпове отраслите и производствата, които създават условия и средства за интензификация и интелектуализация във всички сфери; задоволяват потребностите на населението с ви-

сококачествени стоки; увеличават възможностите за още по-ефективно участие на страната в международното разделение на труда.

Важно средство за усъвършенствуване структурата на производството в национален мащаб е по-нататъшното прилагане на **мултипликационния** подход, разработен на Единадесетия конгрес и особено на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година. Ние разполагаме със солидни разработки, някои от които успешно се осъществяват. В отделни отрасли са постигнати и първите резултати. Например в машиностроенето в основни линии е формиран първият и основен ешелон — леярният. Този тил на машиностроенето създава необходимите условия за пълно използване на изградената материална база за производство на повече и по-качествена крайна продукция. Окончателното изграждане на втория ешелон в следващите няколко години ще ни позволи да повишим конкурентноспособността на възлите, детайлите и агрегатите и да създадем условия за подобряване технико-икономическите параметри на крайните машиностроителни изделия. Аналогична работа предстои и в другите отрасли: химията, строителството, леката промишленост и така нататък.

Отрасловите мултипликационни разработки трябва да се синхронизират с териториалните бази на единна производствена, техническа и социална инфраструктура за всички отрасли и дейности на съответната територия. Това налага да се преодолеят ведомствените и териториалните

бариири, за да се получи максимален краен народностопански ефект.

Вторият проблем се отнася до осигуряването на достатъчни по количество и с високо качество стоки и услуги за населението.

През отчетния период, както беше изтъкнато, значително се увеличи производството на стоки за народно потребление, подобри се и обслужването на населението. Грижите, които Централният комитет полага в тази област, произтичат от програмната постановка, че при социализма всичко се върши в името на човека, за благо на човека. Можем да кажем, че проведената през миналата година среща в Русе, посветена на увеличаването на производството на стоки за населението и подобряването на неговото обслужване, дава добри резултати. И въпреки това все още има какво да се желае. Ние все още не сме решили този въпрос. Задоволеността на гражданите с много стоки е под възможностите на страната. Има случаи на прекъсване на продажбите, произвеждат се и стоки с незадоволително качество. А що се отнася до услугите, те значително изостават от растящите потребности на населението. Нужни са още по-големи усилия и непримиримост, за да се увеличи решително производството на стоки за народно потребление, за да се разшири мрежата и да се подобри качеството на услугите.

Решаването на този проблем трябва да стане първостепенно задължение на всички отрасли, на всички производства и предприятия незави-

симо от предмета на тяхната дейност. Такава постановка е реална и обективно необходима. Разбира се, задачата за производството на стоки и осигуряването на услуги за населението трябва да се диференцира и конкретизира съобразно с профила на съответния отрасъл, производство или стопанска организация. В отраслите на тежката промишленост например това задължение следва да се изпълнява преди всичко чрез организиране производството на стоки, което да съпътствува основното производство. Към комбинатите, предприятията, аграрно-промишлените комплекси и така нататък може и следва да се създава разгърната мрежа от цехове за производство на стоки за широко потребление.

Следователно сега са нужни не декларации и пожелания, а конкретна дейност от страна на всяко предприятие, на всеки отрасъл, от страна на всяко партийно, държавно и стопанско ръководство. Грижата за увеличаването на стоките за народно потребление и подобряването на тяхното качество, за все по-пълното и качествено обслужване на трудещите се е и трябва да бъде изключително важна икономическа, социална и политическа задача.

Третият проблем се отнася до необходимостта от подобряване качеството на продукцията и обновяване на изделията.

Цялата ни политика за модернизация и реконструкция трябва да се подчини на задачата — онези изделия и производства, които са структуроопределящи и по които страната ни е специали-

зирана, да бъдат издигнати на световно равнище в техническо и естетическо отношение. Огново искам да подчертая, че грижата за качеството и техническото равнище на продукцията трябва да започва още в стадия на изследванията. Тя трябва да стои в центъра на вниманието при проектирането и конструирането, при определянето на стандартите във всички стадии на производствения процес и да завършва с опаковката, транспортирането и продажбата на продукцията. Освен това трябва да се предприемат решителни мерки за обновяване на изделията, за производство на нови стоки и асортименти, задоволяващи непрекъснато нарастващите естетически и вкусови изисквания на населението.

Четвъртият проблем се отнася до необходимостта да се засилят грижите за опазване на околната среда като всеобщо и незаменимо жизнено благо за народа. Опазването на въздуха, земята и водата от замърсяване трябва да бъде и занапред неотменно задължение на всички отрасли и стопански организации. Нужни са обаче по-голяма възискателност и непримиримост към тези, които нарушават своите задължения. От тях трябва да се търси същата отговорност, както и при неизпълнението на плана за социално-икономическото развитие.

Политиката за опазване на природата е държавна политика. За нейното осъществяване и занапред ще отделяме значителни средства и ресурси. Ние сме готови да сътрудничим със съседните страни за опазване природата на нашия

красив полуостров и здравето на нашите народи.

Другари,

В проекта за Тезиси е подчертано, че и за-напред водеща роля в развитието на народно-стопанския комплекс ще има промишлеността, която ще продължава да нараства със стабилни темпове. Целият прираст на промишлената продукция през осмата петилетка трябва да се постигне за сметка на повишаване производителността на труда.

Особено отговорни задачи се възлагат на машиностроенето. Предвижда се производството на машиностроителната продукция да се увеличи с 50—55 на сто. Едновременно с това ще се подобри неговата структура, като с по-високи темпове ще се развият стратегическите производства и по-специално производството на електронна и електронизирана продукция, на промишлени работи и манипулатори, на съвременни микропроцесорни устройства и системи, снабдени с необходимото програмно осигуряване. Ще се ускори работата по създаването на запомнящи устройства на нови физически принципи и с технико-икономически параметри, гарантиращи висока производителност на труда и конкурентноспособност на международния пазар. Ускорено ще [се развива елементната база на електронната промишленост върху основата на съвременни технологии и най-нови технически постижения. Това ще бъде здрава основа за изпълнение на нашата програма за електрониза-

ция на народното стопанство и подобряване на бита на хората.

Специално внимание ще бъде отделено на производството на съвременни високоелектронизирани и автоматизирани металообработващи машини, а също на развитието на транспортното и тежкото машиностроене като решаващо условие за модернизация на материално-техническата база на самото машиностроене и на другите отрасли на икономиката.

Важни задачи предстои да се решат в областта на химическата промишленост, продукцията на която следва да се увеличи към 1985 година с около 50 на сто. Този съвременен и перспективен отрасъл на промишлеността трябва да се превърне в един от основните фактори за интензификация на производството във всички отрасли, неговата продукция да навлезе широко в бита на населението. Специално внимание ще се отдели на малотонажната химия, на разширяването на номенклатурата на полимерните продукти и на промишлената микробиология.

Възлово значение за нашата икономика има усъвършенствването на структурата на транспортната система, като се осигури предимствено развитие на железопътния транспорт. Излишно е да изтъквам какво огромно значение има транспортът за цялостния живот на страната. Но в тази сфера съществуват още много недостатъци, които се отразяват отрицателно върху народното стопанство и обслужването на насе-

лението. Това изисква да се отдели по-голямо внимание на транспорта, да се повиши дисциплината, да се усъвършенствува организацията на труда. През петилетката се предвижда да продължи модернизацията на материално-техническата база на всички видове транспорт, да се повишат безопасността на превозите и културата на транспортното обслужване.

Другари,

През осмата петилетка ние имаме да решаваме много отговорни задачи в областта на **селското стопанство**.

Особена актуалност придобиват няколко задачи.

Първата се отнася до генералното решаване на зърнения проблем и върху тази основа — до ускореното и ефективно развитие на животновъдството.

Централният комитет на партията намира, че **бързото увеличаване на производството на зърно и неговото най-ефективно използване трябва да се смятат за главна стратегическа задача на селското стопанство през осмата петилетка**. Средногодишното производство на хлябно и фуражно зърно към края на петилетката следва да достигне 10,5—11 милиона тона. Едновременно с интензификацията на зърненото производство трябва да се вземат мерки за увеличаване на площите на зърнените и фуражните култури, като се включат в обработка не по-малко от 2 милиона декара изоставени земи.

В развитието на животновъдството следва да

се даде предимство на говедовъдството и овцевъдството. Важна роля за подема на животновъдството ще има създаването на наши и внасянето на чужди високопродуктивни породи и хибриди. Още през първите години на петилетката преживните животни да преминат към пълноценно типизирано хранене по научнообосновани норми.

Няколко думи за развитието на планинските аграрно-промишлени комплекси. Възможностите, с които разполагат тези крупни селскостопански предприятия за производство на повече и по-евтина продукция, особено в областта на животновъдството, сега се използват незадоволително. Ние, естествено, не можем да не държим сметка за специфичните условия, при които работят планинските аграрно-промишлени комплекси — по-малко и по-бедна обработваема земя, ограничени възможности за напояване и така нататък. Тук обаче има обширни планински и горски пасища, които предлагат прекрасни условия за развитието на животновъдството. Тучните пасища на нашите планини и гори трябва да се напълнят със стада! Поддържането и използването на планинските и полупланинските пасища и ливади налагат нови виждания, изискват изграждането на съвременни пасищни комплекси върху основата на инженерни проекти.

Централният комитет на партията е уверен, че ръководните кадри, комунистите и всички труженици от планинските аграрно-промишлени

комплекси ще приемат с пълно разбиране тази задача, ще положат труд, творчество и инициатива за нейното решаване. Ние очакваме, че Димитровският Комсомол ще разгърне масово бригадирско движение и ще даде своя принос за изграждане на пасищни комплекси и овощни насаждения в планините.

Изключително важна е и задачата за самозадоволяване на селищните системи със селскостопански продукти.

Разбира се, главен източник за снабдяване на населението и занапред ще бъде общественото стопанство. Поради това следва всестранно да се укрепват аграрно-промишлените комплекси, като се повиши значително тяхната роля и в системата на самозадоволяването. По такъв начин се засилват и социалните функции на АПК. Същевременно не бива в никаква степен да се подценяват другите форми за производство на селскостопанска продукция, които все още далеч не са изчерпали своите възможности. Става дума с помощта на АПК по-нататък да се развиват и укрепват личното и помощното стопанство като продължение и допълнение на общественото стопанство.

Крайно време е да се преодолеят всички икономически, организационни, управленски, правни и психически бариери, които пречат за най-пълно използване на личния двор и на помощните стопанства за целогодишно снабдяване на населението с месо, мляко, плодове, зеленчуци и други продукти. Нашата земя е плодородна.

Ако всеки труженик и всеки колектив се отнася като грижовен стопанин, съществуват реални условия в помощното стопанство и в личния двор да се произвеждат най-разнообразни продукти за задоволяване потребностите както на семейството и колектива, така и на пазара. Задачата е да се отглежда всичко, което ражда майката земя, за да се превърнат личните и помощните стопанства в здрава опора на системата за самозадоволяване.

Във връзка с това искам да подчертая изрично, че няма никакво основание общественото стопанство да се противопоставя на личното. Интересите на социалистическото общество изискват да се провежда линия към хармонично развитие на общественото, личното и помощното стопанство, като се осигури единно планиране и управление на всички равнища. Националният аграрно-промишлен съюз, окръжните аграрно-промишлени съюзи и особено аграрно-промишлените комплекси трябва да подпомагат още по-отблизо личното и помощното стопанство, да му осигуряват необходимите семена и посадъчен материал, торове и препарати, фураж и приплоди, ветеринарно и агрономическо обслужване, услуги с техника, работен добитък и така нататък.

Чрез развитието на общественото и личното стопанство и по-пълното използване на пасищата и ливадите още през 1981 година трябва да се постигне прелом в самозадоволяването на селищните системи със селскостопанска продукция.

В нашето селско стопанство имаме висока степен на концентрация, механизация, химизация и напояване. Разполагаме с кадри, които натрупаха значителен опит в ръководството на крупни селскостопански предприятия. Вече трета година прилагаме новия икономически подход, който успешно издържа проверката на практиката. Неотдавна бе прието постановление на Централния комитет на партията и правителството за увеличаване изкупните цени на основните селскостопански продукти, с което се създадоха предпоставки за гарантиране рентабилността на всички селскостопански отрасли. Условията, необходими за успешното решаване на актуалните задачи в областта на селското стопанство, са налице.

Във връзка с това искам да подчертая **голямата роля и отговорност на Националния аграрно-промишлен съюз**. Ние изградихме този съюз като доброволно обединение на аграрно-промишлените комплекси и другите селскостопански организации, което да се грижи за цялостния възпроизводствен процес в отрасъла: от науката, производството и преработката до съхраняването и реализацията на селскостопанските продукти на вътрешния и международния пазар. Планът на Националния аграрно-промишлен съюз трябва да изпълнява функциите на **продоволствена програма**, която чрез интензификацията на селскостопанското производство и хранително-вкусовата промишленост в кратко време следва да реши радикално въ-

проса за цялостно и целогодишно снабдяване на населението с основни хранителни продукти в прясно и преработено състояние и за увеличаване на нашия износ.

Отговорни задачи стоят и пред селскостопанската наука във връзка с по-нататъшната интензификация на селското стопанство. За да се координират по-добре усилията на научните звена и научните дейци в този отрасъл и за да се ускоряват разработването и внедряването на научните резултати в практиката, ще бъде целесъобразно да се създаде отново академия на селскостопанските науки.

Другари,

Централният комитет на партията отделя и ще отделя най-голямо внимание на задачата за по-нататъшното развитие и задълбочаване на външноикономическите връзки на нашата страна. Ние гледаме на нашето участие в международното разделение на труда като на изключително важен и мощен фактор за осъществяване на всестранната интензификация на народното стопанство. Ето защо предвиждаме и през осмата петилетка нарастването на външния стокообмен да изпреварва значително темповете на нарастването на националния доход.

Това налага да се полагат особени грижи за интензивното развитие на износа, като се осигурява най-пряко свързване на производството на износна продукция с изискванията на международния пазар. Практически това изисква най-голяма гъвкавост на производството и на

търговските организации по отношение на бързо изменящата се конюнктура, да се увеличават с нарастващ темп експортните ресурси, които имат високо качество и висока конкурентно-способност. При формирането на тези ресурси следва да се утвърждава ключовата позиция на машиностроенето, като се увеличава износът на системи от машини и технологични линии, комплектни обекти, средства за електронизация и автоматизация и системи за управление, апаратури и уникални машиностроителни изделия. Все по-нарастващ дял в износа трябва да заемат и произведенията на химическата промишленост и на металургията.

В областта на вноса главното е да се провежда линия към максимална икономичност и целесъобразност при осигуряването на страната с необходимите горива, суровини и материали, с високопроизводителна техника, с висококачествени и разнообразни стоки за населението.

Крайъгълен камък на външноикономическата ни политика и в бъдеще ще си останат задълбочаването и разширяването на нашето участие в международната социалистическа икономическа интеграция със страните — членки на СИВ, на двустранна и многостранна основа и преди всичко всестранното сътрудничество и сближаване между Народна република България и Съветския съюз.

В пълно съответствие с нашата политика на сътрудничество и разбирателство ще продължаваме да развиваме икономическите си взаи-

моотношения с капиталистическите и с развиващите се държави на основата на равноправие-то и взаимната изгода.

Другари делегати,

Такива са основните насоки и проблеми на нашата икономическа политика на сегашния етап от развитието на страната, които Централният комитет на партията поставя пред конгреса. Тяхното осъществяване трябва да доведе до по-нататъшното ускорено развитие на материално-техническата база на нашето общество, до рязкото издигане на нейното техническо и технологическо равнище, до значително повишаване на обществената производителност на труда.

Ако трябва с няколко думи да очертаем най-непосредствените задачи в областта на икономическата политика, трябва да кажем, че това са:

— внедряване, внедряване и пак внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес и на челния чуждестранен и наш опит в практиката;

— концентрация и специализация на производството върху основата на последователно прилагане на мултипликационния подход;

— борба за високо качество на изделията, за издигане на конкурентноспособността на националната продукция на международния пазар;

— производство на повече и по-разнообразни стоки, разширяване и подобряване на услугите за населението;

— осигуряване на печалба от всяка стопанска единица, от всяка дейност.

От трибуната на партийния конгрес изразявам нашата обща увереност, че комунистите и всички трудещи се ще приемат с дълбоко вътрешно убеждение задачите в областта на икономиката и ще разгърнат всенародна надпревара за нов подем в развитието на нашата социалистическа Родина! (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

III. ОБЩЕСТВЕНИТЕ ФОНДОВЕ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ — ОСНОВА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СОЦИАЛНАТА И КУЛТУРНАТА ПОЛИТИКА

Другарки и другари,

Нашата партия винаги е гледала на развитието на социалистическата икономика не като на самоцел, а като на средство за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа, за многостранно и хармонично развитие на личността.

Ликвидирането на антагонистичните класи и на експлоатацията на човек от човека след социалистическата революция е наша историческа победа. Сега у нас, както вече изтъкнах, социалните придобивки на всички класи и социални групи от града и селото са уеднаквени.

Ето защо на сегашния етап следва да се издигне ролята на **обществените фондове за потребление** в развитието на икономиката, в провеждането на социалната и културната ни политика, в повишаването на жизненото равнище на нашия народ.

Във връзка с това ще се спра на някои актуални проблеми на формирането и използването на обществените фондове за потребление.

1. За нов подход към формирането и използването на обществените фондове за потребление

Нашата партия още на Юлския пленум на Централния комитет от 1976 година се насочи към разработването и прилагането на нов подход към формирането и използването на обществените фондове за потребление, който по-добре да отчита реалните възможности на страната и по-ефективно да стимулира трудовата дейност и инициативата на хората, на колективите, на населените места и техните ръководства.

През годините на социалистическото изграждане на Родината и особено след историческия Априлски пленум обществените фондове за потребление нарастваха бързо, подобряваше се структурата им, усъвършенствуваха се принципите и формите за тяхното разпределение и използване. Благодарение на това за кратко време ние изградихме солидна материално-техническа база за осъществяване на нашата социална и културна политика. Тя позволи да създадем съвременна система за отглеждане на децата, да развиваме здравеопазването, образованието, културата, почивното дело, физическата култура и спорта, да се премахнат наследените от миналото социални неравенства в тази област.

С високи темпове нарастваха обществените фондове за потребление и през изтеклия десетгодишен период. Техният абсолютен размер се

увеличи над два пъти — от 2 милиарда и 420 милиона през 1970 година на 5 милиарда и 500 милиона лева през 1980 година.

Това е голям успех за нашата хуманистична политика, за която няма нищо по-важно и нищо по-ценно от грижата за човека. (*Ръкопляскания.*)

Но заедно с това във формирането и използването на обществените фондове за потребление се проявиха и някои негативни моменти, някои слабости. Трябва да признаем, че в известно отношение не сме се простирали според чергата си и сега се налага да установим правилно съотношение между обществената производителност на труда, националния доход и обществените фондове за потребление. Това е необходимо, за да не се подкопава действието на принципа за материалната заинтересованост, който е главен и определящ за социализма. От друга страна, не е редно при решаването на социалните въпроси да не се прави никаква разлика между работния човек, който се труди упорито, и този, който се отнася безгрижно към своите трудови задължения. Не може в тази област да няма значение кой как работи, макар обществените фондове да имат своя специфика, която трябва да съблюдаваме.

Какво е характерното за новия подход при формирането и използването на обществените фондове за потребление?

На първо място, през осмата петилетка обществените фондове ще нарастват с по-ниски от

Досегашните темпове, но абсолютният им размер ще бъде по-голям, тъй като зад всеки процент увеличение се крие много по-голяма сума в сравнение с предшестващия период. Така докато през 1970 година един процент прираст се е равнявал на 24 милиона лева, през 1980 година той е 55 милиона лева, а през 1985 година ще достигне 65 милиона лева. През осмата петилетка обществените фондове за потребление ще бъдат с около 9 милиарда лева повече, отколкото през седмата петилетка.

На второ място, главното и основното в новия подход е: правилно да се разпределят и решително да се повишават икономическата и социалната ефективност от използването на обществените фондове за потребление. Това сега има изключително значение. Целта на тези фондове не е да се стимулира потребителско отношение у хората. Тяхното предназначение е още по-добре да съдействуват за решаването на проблемите на трудовия човек и на неговото семейство, за повишаване на неговото образование и квалификация, за по-съдържателен ежедневен отдых, за всичко, което ще направи неговия труд по-производителен и по-резултатен за обществото като цяло и за него лично.

Новият подход, за който говорим сега, е призван да повиши икономическата и социалната ефективност на обществените фондове, да увеличи ролята им на фактор, който стимулира участието на хората в труда и в творчеството. Същевременно той ще внесе по-голяма справед-

ливост при разпределението на обществените фондове за потребление.

На трето място, главното и основното в новия подход е създаването на условия да се разгърне инициативата на трудовите колективи и на населените места за формирането и използването на обществените фондове за потребление, като се включат в действие по-ефективно местните ресурси и възможности. Чрез него следва да се открие по-широк простор пред местните ръководства и органи на властта, пред стопанските организации и трудовите колективи за решаването на проблемите на социалната, научната и културната област в техния собствен живот. Защото сега за каквото и да става дума, всички обръщат поглед към ръцете на държавата. Тя трябва да даде пари, да намери строители, да осигури организация и така нататък. Всичко стига до централната власт, до Плановия комитет, министерствата, а и до Централния комитет. Води се борба за включване в плана, за лимити и други, губи се време и енергия. При по-друга постановка, при по-друг подход хората биха могли да направят много повече за себе си, без да бият път до София, без да висят по софийските канцеларии.

Това изисква да се направи ясно разпределение между отговорностите на държавата като централна власт и мисията на общините, на селищните системи като местна власт. За решаване от правителството и неговите органи трябва да останат само основните проблеми по фор-

мирането и използването на обществените фондове за потребление, проблемите на стратегията в тази област, както и общонационалните мероприятия. Всичко друго следва да бъде грижа, право и сфера на действие на общината, на ръководството на селищната система. Затова средствата трябва да се съсредоточат в ръцете на общините, а заедно с това да им се дадат права и възможности да организират стопанска, културна и друга дейност, с приходите от която да засилват своите обществени фондове за потребление. Време е заводите и всички стопански единици да отделят средства от своите обществени фондове, които да предоставят на общините за задоволяване на материалните и духовните нужди на населението. Те развиват своята дейност на определена територия, там живеят техните колективи със своите интереси и потребности от културен, обществен живот и отдих, от детски заведения, от обслужване и така нататък.

Необходимо е да се дадат по-широки права и възможности на трудовите колективи и техните ръководства да решават социално-културните си проблеми, като фонд «Социално-битови и културни мероприятия» се постави в зависимост от прираста на печалбата. При решаването на тези проблеми следва да се разреши на ръководствата на заводите и на АПК да ползват услугите на научни и културни институти, на учебни заведения, като им заплащат за извършената работа.

Българската наука още по-тясно трябва да се свърже с проблемите в живота на трудовия човек. Неин дълг е да направи първостепенен обект на своите изследвания не само организацията на труда, но и организацията на бита, на свободното време, на живота на трудовите хора във от работното място, да разработи и популяризира норми и модели на поведение, които да съдействуват за личностното развитие на човека, да му показват най-преките и ефективни пътища към начина на живот, който му носи радост и удовлетворение, оптимизъм и уважение, който го прави способен за големи дела в свободния човешки труд.

Българската социалистическа култура в още по-голяма степен трябва да навлезе в заводите, полята, фермите, в дома на трудовия човек, да се полагат още по-добри грижи за естетическите качества на средата, в която той работи и живее, да направи изкуството и неговите ценности жизнена необходимост и извор на човешка бодрост, на жизнерадост и вдъхновение за труд и живот.

На този нов подход трябва да се подчинят и конкретните цели, които си поставяме за следващия период.

В областта на социалната политика главният проблем е по-нататъшно гарантиране и разширяване на социалната сигурност на всички членове на обществото.

И занапред първостепенна грижа ще бъде създаването на възможно най-добри условия за

израстване на младото поколение. Ние сме на прага да решим генерално въпроса за обхващане на всички нуждаещи се деца от 3- до 6-годишна възраст в детските заведения. И това можем да направим още през тази петилетка. Решаването на тази задача се диктува и от необходимостта децата да се подготвят за по-ранно включване в новата система на образованието.

За стимулиране на раждаемостта и за отглеждане на децата до 3-годишна възраст в домашна среда целесъобразно ще бъде според възможностите на страната да се отделят средства за материалното осигуряване на майките през този период. Обществото постепенно ще поема все по-голяма част от издръжката на подрастващото поколение и ще създава необходимите условия за най-доброто съчетаване на майчинството с активното участие на жените в трудовата и обществената дейност.

Нашата социалистическа държава и през следващите години ще създава условия за спокоен и осмислен живот на **хората в пенсионна възраст**. Периодично ще отделяме средства за привеждане на пенсиите в съответствие с измененията, които настъпват в доходите на активно заетото население. През тази петилетка най-ниската пенсия ще се увеличи до размера на половината от минималната работна заплата. Ще се увеличат обезщетенията за временна нетрудоспособност. Нарастващи грижи ще се полагат и за хората в старческите домове.

Значителни средства от обществените фондове

се отделят за **народното здравеопазване**. Те ще се насочват за осъществяване на нов подем в профилактиката, в модернизиранието на съществуващата база и в осигуряването на съвременна медицинска апаратура, в подобряването на качеството на диагностиката и рехабилитацията. Ще се разширява системата от профилакториуми, по-пълно ще се задоволяват потребностите от диетично хранене, ще се увеличава числото на хората, които ще получават безплатно лекарства. Всичко това, както и другите мерки, които трябва да се вземат за премиване на съществуващите слабости в медицинското обслужване на населението, трябва да доведат до повишаване жизнеността на нацията, до постепенно продължаване живота на хората до неговите естествени граници.

Изключително важен проблем на нашата социална политика е **осигуряването на жилище за всяко семейство**. През осмата петилетка трябва да се построят най-малко 400 хиляди жилища. При разпределение на жилищата ще се дава подчертано предимство на младите семейства, за да могат деvojките и младежите, свързали съдбите си, да имат свое място, където да свият гнездо, както казва нашият народ, да имат условия да си създават потомство и да го възпитават. От това зависим всички ние, зависим като народ и нация. По-нататък нашата задача ще бъде — отделна стая за всеки член от семейството.

Въпреки постигнатото ние не можем да бъдем доволни, като имаме предвид потребностите на

населението. Централният комитет на партията набеляза мерки в близките години жилищният въпрос да се реши радикално. Ние разполагаме с необходимите производствени мощности. Очевидно решение следва да се търси, като се използват едновременно и трудовите доходи на населението, и обществените фондове за потребление. Целесъобразно ще бъде да се разшири участието на населението в довършителните работи и обзавеждането на новостроящите се жилища. Необходимо е на този етап жилищното строителство да се концентрира предимно в София, окръжните градове и големите промишлени центрове.

2. За последователно осъществяване на програмата на партията за развитието на науката и образованието

Другари,

Голяма част от обществените фондове за потребление партията отделя за духовната сфера. Изключително важна задача сега е да се повиши ефективността на средствата, отделяни за тази област, да се развива и обогатява непрекъснато духовната сфера, да се засили въздействието ѝ върху напредъка на икономиката и другите области на живота, за многостранното развитие на личността. Особено значение сега придобиват няколко проблема.

Курсът за повсеместна интензификация не-

имоверно много издига ролята и отговорността на научния фронт, на природните, техническите и обществените науки. Днес, както никога досега, усъвършенствуването на науката като непосредствена производителна сила е висша повеля, дълг и отговорност.

Ние високо ценим благородния труд и постиженията на дейците на науката и техниката, които са в авангарда на нашата социалистическа интелигенция и дават своя принос за ускоряване на техническия прогрес, за материалния и духовния разцвет на Родината. *(Ръкопляскания.)*

Главното изискване към научния фронт през петилетката е да осигури комплексно разработване на възловите проблеми, свързани с осъществяването на повсеместна интензификация. Да се реализират научни постижения на съвременно равнище, да се внедряват върхови научни и технически резултати, тоест най-новото в техниката, технологията и организацията на труда, производството и управлението — такава е сега задачата. Максимално следва да се използват научно-техническите постижения на напредналите страни.

Същевременно необходимо е да се отделят и занапред грижи и внимание за развитието на фундаменталните научни изследвания като теоретическа и методологическа основа за научно-техническото обслужване на производството и управлението, на цялата социална практика и като непресъхващ извор за обогатяване фонда на нашата наука и култура. Разбира се, ние и запа-

пред ще провеждаме селективна научна политика, ще развиваме най-тясно сътрудничество със съветските научни институти и организации, ще се опираме на най-новите резултати на световната научна мисъл. Следва още повече да се повиши ролята на Българската академия на науките в научно-техническото развитие на страната.

Както вече изтъкнах, нужно е да се осигури прелом във внедряването на научно-техническите постижения в практиката. Главното сега е да се осигури съкращаване на времето от изобретението до масовото производство, да се внедряват новостите, които водят до значителни социално-икономически резултати. Във връзка с това следва да се приложи такава организация на труда, която да осигурява максимално бърза реализация на научните постижения, да обединява на икономическа основа усилията на всички научни, проектантски, технологически и производствени звена в единен научно-производствен процес. Крайно време е да се разработи механизъм за внедряване, който да почива на принципите на икономическата заинтересованост, да стимулира и да принуждава както научните колективи, така и потребителите на научно-техническите резултати да внедряват най-новите съвременни постижения.

Организацията на научната дейност в нашата страна трябва решително да се подобри с оглед на нарасналите потребности на общественото развитие. Следва да се усъвършенствува

и прилагането на общественно-държавното начало в управлението на науката. За целта е целесъобразно да се проведе **конгрес на науката.**

В близките години трябва да положим грижи за решително подобряване на **информационното обслужване и особено на използването на научно-техническата информация.** Необходимо е да се създаде по същество информационна индустрия със звена, обособени на стопанска сметка, които да произвеждат, да купуват, да обработват за практическо използване и да продават готов информационен продукт. Те трябва да извършват интензивен международен обмен и търговия с технически, технологически и организационни разработки, с лицензии, инженерингови услуги и други.

Курсът за повсеместна интензификация е пряко свързан и с **повишаване подготовката, преподготовката и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри, особено на младото поколение.**

Всичко, което правим в материалното производство, в научно-техническия прогрес, в организацията на труда, в обществените отношения, в духовната култура и така нататък, зависи от подготовката на човека, от неговия цялостен облик като личност, като труженик, като интелект. Тази подготовка трябва да бъде на равнището на големите задачи на утрешния ден, на висотата на задачата да формираме личности с комунистически мироглед и нравственост.

Проблемите на нашето **образование, задачи-**

те за неговото преустройство бяха разгледани на специален пленум на Централния комитет на партията през юли 1979 година. На пленума и на Първия конгрес на народната просвета беше утвърдена цялостна програма за нов подем на образователното дело с оглед на генералната цел — възпитанието и реализацията на многостранно развита личност, и в съответствие с потребностите и интересите на страната.

Поради това тук ще се спира само на някои въпроси.

Първият въпрос се отнася до необходимостта да се засилва **отговорността на самите учебни заведения за качеството на подготовката на кадрите**. Във връзка с това стои и задачата да се създадат реални условия за пълноценното използване на кадрите от социалистическите организации, за тяхното навременно настаняване на работа, за пресичане на текучеството, за създаване на условия за творческо развитие и растеж.

Вторият въпрос се отнася до **рационалното оползотворяване на възможностите на образователната система**. Както е известно, и в тази област ние сме създали огромен за нашите условия материално-технически и кадрови потенциал. Разполагаме с широко развита мрежа от предучилищни и учебни заведения, в които работят възпитатели, учители и преподаватели. Много от тези заведения са снабдени със съвременни технически средства за обучение и изследователска работа. Подобни възможности се съдържат и в другите сфери на духовния живот.

Всичко това е наше неопенимо богатство. Но то трябва да се оползотворява пълноценно, като се премахнат всякакви ведомствени бариери.

Решаването на тези задачи изисква и в областта на образованието, съобразно с неговата специфика, да се приложат по-пълно принципите на новия икономически механизъм. Това ще създаде заинтересованост учебните заведения да подготвят високообразовани и професионално обучени кадри, а потребителите на кадрите да осигуряват всички необходими условия за тяхната успешна реализация.

Ако вървим по този път, другари, несъмнено ще се издигне още повече социалната роля и ще се повиши ефективността на образователното дело, ще се създадат още по-благоприятни предпоставки за подготовка на кадри, които се реализират пълноценно в живота.

Партията високо цени благородната и дълбоко патриотична работа на учителите, на всички дейци на народното образование и ги призовава да се трудят със същата самоотверженост, както досега, за обучението и възпитанието на младото поколение, за издигане образователното и културното равнище на народа в името на комунизма, в името на по-нататъшния разцвет на нашата социалистическа Родина. (*Ръкоппис-кания.*)

3. За нов подем на социалистическата художествена култура

Другари,

Централният комитет смята изминалия период за особено плодотворен в развитието на българската култура. Стана ясно какви огромни социални възможности разкрива културата, когато тя се разбира като активен фактор за цялостното развитие на личността и колективите, за комунистическото възпитание на масите. Утвърждаването на обществено-държавното начало в ръководството на духовния живот, изграждането на широка повсеместна система на изборни съвети за култура и училищни настоятелства в сферата на образованието превърнаха грижата на партията за духовното израстване на социалистическата личност от грижа на индивида, семейството, училището, културните учреждения в грижа на цялото общество.

Може да се каже, че изграденият културен комплекс разкри още по-пълно големите възможности на духовния потенциал на нашата художествено-творческа интелигенция, на творческите съюзи, културните учреждения, обществените организации, на целия народ. Художествената култура вече решава по-успешно от последователни класово-партийни позиции нарастващите по мащаби и сложност задачи вътре в страната и в чужбина. Централният комитет високо цени постигнатото в осъществяване на комплексните програми за всенародно естетическо възпи-

тание, за хармонично развити личности. Българската култура дава достоен принос за издигане на международния авторитет на нашата Родина. (*Ръкопляскания.*)

Значителни са постиженията в художественото пресъздаване на социалистическата съвременност. Проблематиката на художественото творчество се обогати. Въпреки някои несполуки и лутания става трайна тенденцията да нарастват художественото майсторство, новаторството, разнообразието, разцветът на способностите на социалистическия творец като свободен поет на своето време, вдъхновен борец за велики идеали. Всичко това е ярко свидетелство за неизчерпаемите възможности на социалистическия реализъм.

Грижата да се отделя зърното от плевата и в този важен сектор на обществения живот, част от партийното дело, става все по-важна. Творците получават от литературните критици и изкуствоведите необходимите професионални оценки. Не може обаче да кажем, че нашата критика вече е на нужната висота, че тя изпълнява своето отговорно призвание. Необходимо е принципно и по-смело да се говори и пише за случаите, когато отсъствува класовата оценка, когато в отделни произведения се обеднява духовният образ на съвременника или се губи историческата перспектива, когато творецът затъва в дреболиите на ежедневието, не вдига поглед към голямото, към главното в живота. Никога да не се забравя, че художественият образ, изкуство-

то могат със своята вълшебна сила да пленят юношата за цял живот и да направляват неговия стремеж, че те могат да държат човека от всяко поколение високо изправен като борец и творец с вдъхновени идеали и чиста душевност.

По-големи грижи също са необходими за класово-партийното възпитание и професионалното израстване на младите творци. В това отношение освен творческите съюзи и Централния комитет на Комсомола своя дял от отговорност следва да поемат окръжните партийни и държавни ръководства.

Централният комитет на партията оценява подема на социалистическата духовна култура, разширяването и издигането на нейните социални функции като една от основните закономерности на изграждането на зрелия социализъм. Ако приемем, че човекът е главен носител на културата, то тя присъствува чрез него навсякъде и дава отражение във всичко. Трябва да си даваме ясна сметка, че бъдещето на Родината ни зависи от умножаването на личностните качества на човека, от неговото непрестанно самосъвършенстване като гражданин, труженик, творец.

Партията поставя задачата икономическият подход да се прилага и в нематериалната сфера на общественото развитие. Това е нова задача и тук вървим по непроправени пътища. Нашето общество ще продължава да увеличава общия обем на обществените фондове. Но това съвсем не означава да се разчита само на тях.

Прилагането на икономическия подход и неговия механизъм в областта на културата не бива да се разбира като механично пренасяне на правила и положения на ръководството от стопанската в духовната сфера. Задачата е да се създават условия за максимален ефект от това, което обществото отделя за развитието на културата. Така че тук следва да постъпим и като разумни творци, и като добри стопани, и като отговорни хора. Да не забравяме, че печалбата в областта на културата се мери с много и сложни показатели, с дълготраен ефект, който понякога се равнява на социалната роля на цели поколения. Въпросът за икономическия подход в областта на културата е двустранен. От една страна, социалният, материалният прогрес е условие за развитие на културата, а от друга — културата е първостепенно условие за материалния и социалния напредък. Това разбиране осъществява единството на идейните, художествено-творческите, образователните, естетическите и икономическите функции на културата.

Ето кое налага преустройството на стила на работа в областта на културата, повишаването на художествено-творческата и цялостната ефективност в тази сфера, в която също не може да се пилее народната пара. Ръководителите на културните институти, творците, творческите съюзи трябва да осъзнаят необходимостта от преустройство върху основата на икономическия подход и икономическия механизъм. Заедно с това следва да се напомни на дейците на кул-

турния фронт и на съответните държавни и стопански органи, че партията няма да допусне заради криво разбрани икономически интереси и користолюбиво печалбарство да бъдат нарушени художествено-творческите и класово-партийните изисквания в тематичната и жанровата насоченост на културата, чиято главна задача е била и остава непоклатима — възпитаване на дълбоко убедени комунистически личности. Икономическият подход в културата няма друга цел, освен да повиши ефективността на културния живот; да активизира културните институти; материалната база на културата да се използва най-пълно и от всички, независимо от ведомствената ѝ принадлежност; да се разкрият по-пълно широките възможности на художествената самодейност. Целта е да се пресече и по икономически път — наред със средствата на художествено-творческото и на партийното ръководство, както и със средствата на критиката — пътят на пошлите, слабите произведения на изкуството.

Главното внимание в областта на литературата, театъра, киното, изобразителните изкуства, музиката и архитектурата, художествената критика следва да се насочи към по-нататъшното издигане на идейното и художественото равнище на творческите прояви, за създаване на такива творби, които със своето дълбоко социалистическо съдържание и национална самобитност да имат трайно общочовешко значение. Литературата и изкуството още по-силно трябва да по-

магат за изостряне на непримиримостта на народа към отклоненията от социалистическия начин на живот, за утвърждаване на вярата на народа в комунистическата правда. От тях повече от всеки друг път се изисква да възпитават гражданите на нашата страна като убедени патриоти и интернационалисти, с активно отношение към международните проблеми и борбата на прогресивните и миролюбиви сили в света против империализма и реакцията.

Българската култура, която през последните години излезе широко на международната арена, и занапред ще осъществява активни контакти с народите в света. Главното обаче е с по-голям размах да се осъществява всестраниното сближение между българската и съветската култура, да се разширяват взаимното обогатяване и сътрудничество между културите на социалистическите страни, процес, който ще става толкова по-активен, колкото по-богат е разцветът на българската национална социалистическа култура.

Централният комитет е твърдо убеден, че нашата художествено-творческа интелигенция, сплотена още по-тясно около априлската линия на партията, ще увеличава и занапред духовното богатство на страната, ще дава още по-голям принос в борбата на народа за изграждане на зрелия социализъм в Народна република България. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Другари,

Като изтъкваме голямата роля на обществените фондове за потребление, ние ни най-малко не подценяваме значението на доходите на трудещите се, получавани във формата на работна заплата според количеството и качеството на вложения труд. Централният комитет на партията неведнъж е подчертавал, че както сега, така и в бъдеще работната заплата ще си остане главно средство за стимулиране на трудовата активност на хората и за повишаване на тяхното жизнено равнище.

В съответствие с новия икономически подход през осмата петилетка работната заплата, получавана в зависимост от количеството и качеството на вложения труд, все повече ще се утвърждава като основна форма и източник за увеличаване реалните доходи на трудещите се, които средно годишно ще нарастват с 3 на сто. Средната годишна номинална работна заплата от 2185 лева през 1980 година ще се увеличи на около 2500 лева през 1985 година, а минималната месечна работна заплата — съответно от 100 на 120 лева.

Увеличените доходи на населението изискват бързо да нараства количеството на предлаганите стоки и услуги, подобряване на тяхното качество и асортимент. И не само това. През следващия период е наложително темпът на нарастване на стоковите фондове и услугите да изпреварва темпа на нарастване покупателния фонд на населението.

Както се вижда, другарки и другари, ние ще отидем значително напред в задоволяването на материалните и духовните потребности на народа, в развитието на нашата социална, научна и културна политика. Но ще направим това по нов начин, по начин по-ефективен за обществото като цяло и за всеки гражданин поотделно. (*Ръкопляскания.*) Това ще бъде главното и определящото в нашата социална и културна политика, във формирането и използването на обществените фондове за потребление през следващия период. От друга страна, целта е развитието и напредъкът на науката и културата, на жизненото равнище на народа да станат още по-силен фактор за ускореното изграждане на икономиката на зрелия социализъм.

На този свят нищо не идва даром. За да се потребява повече, трябва да се произвеждат повече материални и духовни ценности. Централният комитет се обръща към нашата славна работническа класа, към селскостопанските труженици, към народната интелигенция, към комунистите, към всички трудещи се: работете още по-съзнателно и по-дисциплинирано, опазвайте и увеличавайте социалистическата собственост — основата на основите на народното благосъстояние, умножавайте непрекъснато материалните и духовните блага на Родината! (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

IV. ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА И ПО-НАТАТЪШНОТО РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Другари,

Една от основните насоки на работата на партията през отчетния период бяха укрепването, развитието и усъвършенствуването на политическата система, разгръщането на социалистическата демокрация.

Нашата политическа система вече десет години се развива в съответствие с основните положения и изисквания на Програмата на партията за изграждане на развитото социалистическо общество и на новата Конституция на Народна република България, която въплъщава и изразява реалния хуманизъм и демократизъм на социалистическия строй.

Под ръководството на Българската комунистическа партия — гръбнака на политическата система на социализма, обогатиха и активизираха своята дейност всички органи и звена на народната власт — Народното събрание, Държавният съвет, Министерският съвет и министерствата, народните съвети. Както **висшите органи**, така и **местните народни съвети** използваха нови форми за засилване на непосредствените връзки с народа. В центъра на тяхната работа стояха най-важните задачи на социалистическото строителство и постоянната грижа за решаването на проблемите на населението. Бъл-

гарският земеделски народен съюз, а също **обществените организации** — Отечественият фронт, профсъюзите, Комсомолът и други, значително повишиха своята роля в управлението на страната. Подобри се контролът върху дейността на различните органи и звена на управлението.

Утвърди се държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението на културата, науката и образованието, в контролната дейност. То намира вече проявление и в управлението на производствената сфера. В началото на 1979 година изградихме Националния аграрно-промишлен съюз, а през 1980 година поставихме началото и на образуването на стопански асоциации като доброволен съюз на производителите. Насрещният план се превръща в изключително действена форма за въвеждане на трудещите се в ръководството на народното стопанство. Лениновата постановка, че планът е дело на милионите производители на материални блага и духовни ценности, става все повече реалност.

Всеки успех и всяка стъпка в усъвършенстването на организацията и функционирането на политическата система имат един общ знаменател: те изразяват и същевременно мощно съдействуват за разгръщането и усъвършенстването на социалистическата демокрация. Ние неотклонно развиваме както представителната, така и пряката демокрация.

През този период непрекъснато укрепваше и се засилваше ръководната роля на Българска-

та комунистическа партия. Именно партията е онази решаваща сила, която гарантира развитието на социалистическата демокрация. Същевременно разгръщането на социалистическата демокрация увеличи силата на партията, защото в нашето идейно разбиране и в нашата политическа практика демократизирането означава засилване на връзките на партията с народа, тясно сплотяване на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция около нейната политическа линия, издигане на социално-политическата и трудовата активност на народа, на всеки български гражданин в борбата за осъществяване на тази линия.

Централният комитет гледаше на развитието на политическата система не само като на проблем за организационното и технологичното усъвършенствуване на управлението, на неговите органи. Това е преди всичко проблем за усъвършенствуването и развитието на политическите отношения в нашата страна. Укрепването на политическото единство на народа, сплотяването му около линията на Комунистическата партия и историческите цели и интереси на работническата класа, повишаването на политическата и трудовата активност — това е най-висшият критерий, с който мерим успехите и преценяваме степента на развитие и усъвършенствуване на политическата система.

Като марксисти-ленинци ние се ръководим от разбирането, че развитието на политическата система се определя от количествените и каче-

ствените изменения в материално-техническата база, от развитието на социално-класовата структура, че политическите отношения отразяват и изразяват социално-икономическите отношения в обществото. Същевременно ние добре разбираме, че обратното активно въздействие на политическата надстройка върху базата може да се осъществява ефективно, ако усъвършенствуването на политическата система не само пасивно отразява състоянието на базата, а се пренастройва така, че да подпомага необходимите изменения, които трябва закономерно да настъпят в нея в перспектива. Ето защо мерките, които ще предприемем в областта на политическата система, трябва да бъдат насочени преди всичко към премахване на задръжките, към осигуряване на пълен простор за осъществяването на нашата стратегия. Нужни са такива изменения в политическата система, които да я усъвършенствуват в съответствие с качествено новите задачи и условия в сегашния период на социално-икономическото развитие на страната.

Какво по-конкретно означава това?

На първо място, нашата политическа система да се постави последователно и изцяло върху здравата основа на единството между интересите на обществото, колективите и отделните труженици. Тези интереси да се съчетаят по такъв начин, че да се стимулира изявата на главната движеща сила на нашето развитие — обществено-трудова инициатива и активност на

трудовете колективи, на всеки труженик. По този именно път трябва да търсим решението на очерталото се през последните години обществено противоречие в нашето развитие, противоречието между голямата за мащабите на страната материално-техническа база, с която разполагаме, и нейното непълно и нерационално използване. Факт е, другари, че голяма част от нашия машинен парк не се използва ефективно, че стотици хиляди декари земя не се оползотворява, че организационно-управленски недоразумения и прояви на бюрократизъм на много места и в много случаи спъват ефективния ход на работата. Подобни прояви има и в други сфери извън икономиката. Но където и да погледнем, ще констатираме, че зад всеки такъв факт стои човекът, изпълнител и ръководител, личност или колектив. Не се използват възможностите на градското население да участва в развитието на селскостопанското производство. Оставен е да бездействува голям трудов потенциал от хора на пенсионна възраст, много от които при намален работен ден и други улеснения могат да бъдат полезни не само в материалното производство, но и в другите области. Не се използват способностите и възможностите на десетки хиляди работници-техници за организирано участие в извънработно време в системата на услугите. Не е достатъчно ефективен и трудът на специалистите и научните работници, толкова необходим и насъщен за нашето време, и така нататък.

Необходимо е, на второ място, да се държи най-строга сметка за стоково-паричния характер на социалистическото стопанство. Прилагането на новия икономически подход и новия механизъм, поставянето на всяка производствена и социална дейност върху основата на стопанската сметка и самоиздръжката, заплащането на труда в зависимост от крайния резултат, подобряването на насрещното планиране и прочие — всичко това укрепва икономическите основи на социалистическия демократизъм, създава нови условия за развитието и функционирането на цялата политическа система.

На трето място, развитието на социално-класовата структура, на социалистическата личност отиде напред и поставя нови изисквания пред дейността на нашата политическа система. Издигна се ролята на работническата класа като водеща сила на нашето общество и като мнозинство от населението. Сериозни изменения ставаха в труда, бита и съзнанието на тружениците в селското стопанство. Постигнат е голям напредък в премахването на съществените разлики между промишления и селскостопанския труд, между живота в града и селото. Значително нарасна ролята на народната интелигенция. Повишиха се икономическата и политическата активност, образователната подготовка и общата култура на трудовия човек. Всички тези изменения създават нова обществена обстановка, нов социален климат. И главното, решаващото в тази нова обстановка е порасналото чувство за отго-

ворност на личността и на народа като цяло за развитието и управлението на държавата и обществото.

Българският гражданин, нашият народ съзнават правото си да решават, да управляват. Това съзнание е едно от най-големите завоевания на социализма. То изисква да се даде още по-широк простор на инициативата и ролята на трудовия човек, на масите в организацията и дейността на нашата политическа система.

На четвърто място, за нас като комунисти не може да останат въвн от погледа ни и редица слабости и недостатъци в дейността на нашата политическа система, които водят до прекалено регламентиране дейността на низшите органи и звена, до прояви на бюрократизъм, тромавост, ниска отговорност към изпълнението на взетите решения, недостатъчен и главно закъснял контрол и така нататък. Освен това цялата ни политическа система се нуждае от по-висока ефективност и особено от поевтиняване, от намаляване на обществените разходи за нейното поддържане и функциониране.

Какво е необходимо да направим, кое е главното в измененията, които трябва да осъществим?

Творческите, съзидателните сили на народа като цяло и на всеки човек поотделно — това е неизчерпаемият потенциал, с който разполага нашето общество, и на него ще се опрем, за да усъвършенствуваме нашата политическа система. Затова и нейните изменения могат да имат само един смисъл: на всяко работно място, във

всяко населено място, във всяка организационно-управленска единица да се повиши участието на трудовия човек в решаването на проблемите и задачите в областта на икономическото, политическото и културното строителство, да се развие политическата активност на всеки трудещ се, да се постигне нов подем и разцвет на неговите творчески сили. (*Ръкопляскания.*)

На свой ред това изисква преди всичко да се усъвършенствува, да се издигне на нова висота политическият подход на партията и социалистическата държава при вземането на решения и тяхното осъществяване.

Сега, в условията на новия икономически подход и неговия механизъм, главният метод за управление и регулиране на стопанската дейност става използването на икономически лостове и механизми. Води ли това до повишаване активността на трудещите се, до усиливане на тяхната заинтересованост? Да, по принцип. Да, но не автоматично. Защо? Защото на много места не са отстранени пречките, които затрудняват активността на трудещите се, спъват тяхната самоинициатива. Защото правата на низовите звена в производството не са достатъчни. На тях често пъти се дават неправилни указания от горестоящите органи на стопанско ръководство, на държавата, от отделни ръководители. Това не един път е водило до погазване на изискванията на икономическата целесъобразност и ефективност. Още по-лошо е, че така се спъва самоинициативата на трудовия човек, на трудовите колек-

тивни и техните ръководства.

Необходим е политически подход, който да гарантира неприкосновеност на правата на низовите колективи и звена, на отделната трудова личност от посегателствата на бюрократичната регламентация, от произволните решения на по-горни инстанции.

Какво означава този политически подход?

Този подход означава преди всичко да се издигне на качествено нова висота ръководната роля на Българската комунистическа партия в цялостната дейност на политическата система на обществото.

Това означава да се издигне ролята на партията, на партийните органи и кадри, на първичните партийни организации, на всеки партиен член в разработването, обсъждането и общественото утвърждаване на основните насоки в развитието на дейността на политическата система като цяло и на всеки ценен орган поотделно. По-добре трябва да влезе в действие колективният ум на партията. Много по-ефективно да се използва нейният богат умствен и идеен потенциал.

Това по-нататък означава да се подобри решително партийният контрол върху дейността на органите и институтите на политическата власт и система. Нашата партия, от Централния комитет до всяка партийна организация, уважава самотелността и самостоятелността в работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Ние се борим срещу всякакъв

прояви на изместване и дублиране, на изземване на функции, дейности и права на държавни и обществени органи от страна на партийни комитети и дейци. С такива прояви и опити трябва да свършим веднъж завинаги. След като в партията сме обсъдили и утвърдили основните насоки в дейността на органите и институтите на политическата система, **главното в нашата работа е и трябва да бъде контрол и помощ, помощ и контрол; контрол, умен, проникателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри.** (*Ръкопляскания.*) Време е да се преборим докрай с рецидивите на практиката да се приемат решения и да не се изпълняват, с нарушенията на социалистическата законност и редот от страна на някои ръководни органи и дейци. **Партийният контрол е главният гарант за ефективността на нашата политическа система, за последователното провеждане в живота на принципите на социалистическия демократизъм.**

Другари,

Какви са по-съществените изменения, до които трябва да ни доведе този политически подход, усъвършенствуването на нашата политическа система?

Първо. Да се намери по-добро решение на въпроса за прогреса на човека на едно и също работно място. Политиката на нашата партия за издигане на работници и селскостопански труженици, на трудови хора във всички органи

и на всички равнища на политическата власт е политика класова и правилна. Тя ще продължи и ще се развива като една от опорите на нашия обществен строй. Но ние не можем да кажем, че всеки работник и труженик в селското стопанство, всеки трудов човек трябва да има за жизнена цел своето издигане по вертикала на обществената йерархия. И заедно с това не можем да искаме от него да стои на едно място, да няма собствено развитие, да няма напредък като личност, постигнат с неговия труд, с неговите качества. Всеки трудов човек трябва да има гарантирана възможност да прогресира на едно и също работно място, на едно и също равнище и това да се изразява в растежа на неговото материално възнаграждение, във формите на участието му в обществения живот. (*Ръкопляскания.*) Този личен прогрес трябва да зависи от количеството и качеството на неговия труд в полза на обществените интереси и цели.

Заедно с това сме длъжни да намерим по-гъвкави и по-справедливи организационно-политически решения, за да бъде реализацията на трудовия човек по-всестранна и по-ефективна. Защо един работник и неговото семейство да не може в своето свободно време да участва, ако желае, в различни форми на селскостопанския труд или в търговията? Защо един техник след работа да не може организирано да работи в някое предприятие за услуги? Защо един пенсионер или студент, ако не може да работи 8 часа, да не работи 4 или 2 часа? Въпросите са много и всички

те опират до разширяването на възможностите да се прояви, да се реализира човек чрез труда си, и то преди всичко чрез труда си в материалната сфера. Маркс в своята «Критика на Готската програма» ясно определи труда при социализма като равно мерило, като еднакъв критерий, с който се мерят не равните, не еднаквите по своите качества. Нашата политическа система гарантира равни възможности за всеки трудов човек, равното право да се мери неговият принос по количеството и качеството на вложения труд. Който работи повече и по-добре, с по-големи резултати, получава и по-голямо възнаграждение, по-голямо обществено признание. Какво по-хубаво, по-социалистическо и по-демократично от това, че има работници и селскостопански труженици с министерски заплати? *(Ръкопляскания.)*

Второ, решително да се ограничи регламентацията и да се ликвидира опекуството на висшестоящите органи по отношение на нискостоящите. От друга страна, да се разширят правата и да се увеличат инициативата и активността на всички звена от всички равнища на политическата ни система. Особено важно е да се повишат правата и да се увеличи материалната сила на низовите звена в икономическата и държавно-политическата структура. Имам предвид заводите, институтите, селищните системи, районните ръководства в София и в други градове. В тези звена се осъществява процесът на производство на материалните и духовните ценности.

В тях протича животът на хората като човешки колектив. Там на практика се решават проблемите на личността и парода. За това е необходимо те да имат силни ръководства, с богати материални възможности за самодейност и инициатива. Те трябва да имат правото да организират различни форми на стопански и обществен живот в полза на своите колективи върху базата на обществения интерес: съпътстващи и помощни производства, работилници и ателиета за услуги и ремонт, помощни стопанства в селата и така нататък. Следва да се даде възможност общините да получават при изгодни условия значителни заеми от банките за организирането на производствено-стопанска и обслужваща дейност, с която се решават проблемите и се удовлетворяват нуждите на местното население. Може би ще бъде правилно такава дейност на общините да се освободи от данъци, като печалбата от нея им се предостави за тяхното по-нататъшно развитие.

Трето. Необходимо е да се вземат мерки за по-нататъшно развитие на икономическата демокрация, за засилване на инициативата и ролята на личността и трудовия колектив в организацията и ръководството на стопанската дейност. Следва да се увеличат значително правата и възможностите на низовите трудови колективи, на бригадите и отделните стопански единици да решават въпросите на производството, на организацията на труда, на социалния живот на колектива. Във връзка с това се налага да се

издигне още повече ролята на стопанските съвети в организациите, на стопанските комитети в предприятията, на общите работнически събрания. Тяхната дейност следва да се изпълни с по-богато съдържание, което да съответствува на повишените права и отговорности на стопанските единици. Както по-горестоящите органи, така и отделният труженик трябва да знаят и зачитат решенията на стопанските съвети, стопанските комитети, общите работнически събрания, защото те са изразители на мненията, интересите и позициите на колектива.

Заедно с това следва да се отчита, че в условията на новия икономически подход и неговия механизъм се увеличава ролята на икономическата принуда. Без такава принуда не може; при социализма тя ще се използва. Но тя има значение и играе своята роля само когато на-среща ѝ, на другия полюс, ясно и предметно, осезаемо и разбираемо е очертан стимулът, материалният и моралният стимул.

С повишаване ролята на материалните стимули, с акцентирането върху материалната заинтересованост и отговорност в никакъв случай не подценяваме ролята и значението на духовните стимули. Нашата партия винаги, на всеки етап от социално-икономическото ни развитие е разглеждала, разглежда и ще разглежда материалните и духовните стимули в тяхното диалектическо единство. В самата същност на материалния стимул се съдържа огромен идеологически, политически и духовен заряд. Духовно-

то съпричастие на всеки член на колектива във общото дело, неговото съзнание, че дава своя личен принос в изграждането на зрелия социализъм, има изключително голямо значение.

Сега е необходимо да се отиде по-напред в осигуряването на поле за действие на ръководствата на стопанските организации. Взаимоотношенията на тези организации с държавата следва да се осъществяват главно на икономическа основа. Трябва решително да се освободим от практиката държавните органи да възлагат не-реални планови задачи на стопанските организации, а след това, чрез последващи корекции на показателите, да прикриват фактически своите необосновани решения.

Четвърто. За да се повишат действеността и ефективността на социалното управление, сега е особено важно:

- да се осигури превес на органическото съчетаване на политическите и икономическите методи и средства за ръководство, като се поведе решителна борба срещу административно-бюрократичния стил на работа;
- да се спазва най-строг принципът на колективността;
- да се въведе най-строга дисциплина и да се повиши личната отговорност в работата на кадрите от управленските органи.

Работата за информирането на народните маси, както и изучаването на тяхното мнение придобива сега голямо политическо значение. Бъл-

гарският гражданин има правото да бъде редовно информиран за дейността на държавните и стопанските органи. Социалистическата държава е силна със съзнателността на масите, както се изразяваше Ленин. Няма да бъдем наивни. Има работи, които са и ще си останат държавна тайна. Но това са малка част от държавните дела и те са поставени под надежден партийен контрол. Всичко друго не е и не може да бъде тайна за гражданите на нашата страна.

Същевременно, не е нормално един работник добре да е осведомен за състоянието на страната и за събитията по света, а да знае малко за дейността на ръководството на своето предприятие. Време е ръководните органи да започнат периодично да се отчитат пред общи събрания на колективите и населените места.

Съществено трябва да се подобри изучаването на общественото мнение, особено реакциите по повод на едни или други мероприятия, които държавните и стопанските органи възнамеряват да предприемат. Решава се важен въпрос за живота на един град, на едно село, на един трудов колектив, въпрос, който засяга всички. В много случаи сега това е работа само на ръководството. Да се допитаме какво мислят хората — това не е въпрос на вежливост. Това означава да се привлекат всички трудови хора към процеса на решаване, към управлението на производството, на обществото, както изискваше Ленин.

Изучаването на общественото мнение, вслуш-

ването в критиката на трудещите се, вземането предвид на техните искания е едно от много важните направления в развитието на социалистическия демократизъм. Това трябва да стане постоянна работа на политическите органи на нашата държава, да се изгради богата система от форми и методи, включително местни референдуми по важни проблеми на селищните системи. Във връзка с това ще бъде целесъобразно да се обмисли възможността някои от проектите за развитие на населеното място или селищната система да се публикуват за обсъждане от името на група специалисти, които са ги разработили, да не се ангажира с тях предварително авторитетът на местните партийни и държавни органи.

Пето. Необходима е нова крачка напред в кадровата работа на органите на нашата политическа система. В тази област имаме наистина големи успехи. Богатството и опитността на кадровия потенциал внушават в страната и в чужбина доверие към нас като държава, като политическа власт, като ръководители, специалисти и партньори. Но заедно с благодарността, която дължим на хилядите способни, честни и предани на партията, на народното дело кадри, ние сме длъжни да осъзнаем необходимостта от напредък и в тази област.

Преди всичко трябва да се усъвършенствуват формите и начините на подбора на ръководните кадри. Без общопризнати политически, делови и морални качества, без специална образователна

и политическа подготовка не може и не бива да се заема ръководна работа. Но това не е всичко. Нужно е да се обърне още по-голямо внимание на социалния, организационния, на личния опит на човека, който ще заеме ръководна работа. Не може да се издига човек, който не е работил сред редовите трудови хора на нашето общество и не познава трудностите и особеностите на работата в низовите звена на политическата структура. От друга страна, следва да бъде отстранен от ръководни позиции всеки, който не се е оказал способен да изпълнява добре своите функции на организатор и ръководител, всеки, който е загубил своя идеен и морален облик на политически деец от социалистически тип. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Същевременно в никакъв случай не бива да се забравя един от основните принципи на държавната и стопанската дейност при социализма — **принципът на единоначалието**. Развитие на демократизма трябва да се съчетава с укрепване на правата и авторитета на ръководителя. Нужно е грижливо, другарско отношение и помощ към нашите ръководни кадри, които всеотдайно, с принципност, с високо чувство на отговорност пред партията и народа работят на поверените им постове.

Особено внимание и грижи са необходими за **подбора и подготовката на ръководни кадри из средите на безпартийните хора**. Нека не забравяме, че у нас има стотици хиляди мъже и жени, които по своя мироглед и морал смело и

честно могат да бъдат наричани безпартийни комунисти, че много от тях са сред най-образованите и деловите среди на обществото ни. Изобщо е необходимо да се даде още по-широк път към ръководните органи на всеки работник, селскостопански труженик, специалист, доказал своята преданост към комунистическото дело, своите делови и човешки качества.

Шесто. Необходимо е да се вземат сериозни мерки за повишаването на обществената роля и позиция на органите и институтите на социалния контрол. Има немалко случаи, когато справедливи закони, наредби, постановления не се спазват, а понякога и се погазват, от което страдат интересите на низовите звена и на отделния трудов човек. Може би в последно време нормативните актове станаха прекалено много и следва да се намалят и опростят, за да се даде повече възможност творчески да се решават въпросите от низовите ръководители. Но веднъж приети, тези актове трябва да се изпълняват от всекиго и от всички, да се изпълняват строго, точно и в определените срокове. Затова трябва органите на партийния, държавния и обществения контрол да се погрижат да се засили контролната функция на всички органи на нашата политическа система. Нужен е наистина **всенароден контрол**, който да осигури изпълнението на поставените задачи и да създаде атмосфера на нетърпимост към нарушенията на дисциплината, към посегателствата върху социалистическата собственост, върху правата на гражданите, към какъв-

то и да е опит да се заобиколи, да не се спази социалистическият закон.

Другари,

На базата на тези основни направления за усъвършенствуване на нашата политическа система трябва да се решат и някои по-конкретни въпроси, свързани с работата на нейните органи.

Необходимо е да се повиши ролята на Народното събрание и на народния представител, да се създадат условия за по-активното им участие в предварителната подготовка на въпросите за обсъждане и решаване от нашия парламент. От важно значение е подобряването на контролните функции на Народното събрание по отношение на правителството като цяло и отделните министерства. Затова ще бъде целесъобразно да се създаде още по-широка и динамична практика министрите да се отчитат пред комисиите за своята дейност, да обсъждат с тях по-важни проекти за работата в своите сфери. Това се отнася и за самото правителство.

Нужни са по-големи грижи за издигане ролята на народния представител в живота на трудещите се, в работата на органите на нашата политическа система. Трябва да се знае, че всеки гражданин има свой представител в Народното събрание и той може и трябва да се обръща към него за помощ, за защита, щом става дума за неговите права, за законно и справедливо решаване на неговите проблеми. Заедно с това всеки орган на държавната власт трябва да се чувствава длъжен да даде необходимия от-

говор на народния представител за всеки въпрос и проблем на негов избирател.

Държавният съвет следва още по-пълно и цялостно да упражнява своите контролни функции върху дейността на централните изпълнителни органи. Заслужава да се обмисли въпросът за прехвърлянето на част от контролните органи към Държавния съвет, което ще му позволи по-задълбочено и по-оперативно да упражнява контрол върху централните изпълнителни органи, върху спазването на законите.

Министерският съвет и министерствата следва да обновят своя стил и метод на работа. Нужно е **Министерският съвет** да отделя по-малко време за утвърждаване на нормативни актове и да съсредоточи главните си сили върху организацията на изпълнението на решенията и задачите за осигуряване на оперативното функциониране на държавата, за подобряване на контрола върху работата на неговите звена и подразделения.

В центъра на вниманието на **министерствата** трябва да стоят въпросите на планирането, разработването на прогнози, целеви програми, концепции за стратегията и научно-техническия прогрес в съответния отрасъл, квалификацията и преквалификацията на кадрите. Те следва да осигуряват нормативната база за дейността на организациите, да координират работата и да им оказват методическа помощ, да използват икономически средства и стимули за постигане на висока ефективност на тяхната дейност.

Окръжните органи на народната власт ще повишават своята роля като звена, в които задълбочено и целенасочено се обсъждат и решават проблемите на икономиката, социалния живот и културата в различните райони на страната. Тяхната роля се повишава и като главни организатори на стопанското и друго взаимодействие между селищните системи и техните общински ръководства, като координатори на цялата дейност по задоволяването на потребностите и интересите на населението от съответната територия.

Селищните системи и техните ръководства — новите общини, са ново и особено важно звено от нашата политическа система. Всички органи от всички равнища — партийни, държавни, стопански, обществени — трябва да насочат усилията си, за да се укрепят тези органи и ръководства като ефикасни институции, способни да решават проблемите на човека, на населените места, силни със своите материални и организационни права и възможности.

Партията направи много за повишаване ролята на **съда и Прокуратурата** в обществения живот. Те дадоха голям принос за издигането на социалистическа България до положението на развита правова държава. Сега е време понататък да се усъвършенствува тяхната дейност, всестранно да се укрепят самостоятелността им, да се гарантират от всякакви прояви на вмешателство в тяхната работа от страна на органите на изпълнителната власт. Решаващото е да се

въведе нов начин за назначаването и освобождаването на съдиите, който да ги прави независими от равнищата, на които работят.

Важно място в политическата система на социализма у нас заема **Българският земеделски народен съюз**. През изтеклия период ние, както винаги досега, работехме в пълно разбирателство и сътрудничество, рамо до рамо, при решаване на задачите на изграждането на развития социализъм и на борбата за мир в света. Българската комунистическа партия оценява отношенията на сплотеност и единодействие с братския БЗНС като изключително важни за развитието и функционирането на политическата система. Тези отношения са изградени на здрава основа и се развиват непрестанно, те са отлични. *(Ръкопляскания.)* Ние имаме всички основания да предвиждаме още по-активна роля на БЗНС в нашия икономически и политически живот, в отстраняването на слабостите и недостатъците в нашето селско стопанство, за по-ефективното решаване на проблемите за самозадоволяването на селищните системи, за развитието на личното стопанство.

За формирането на новата социалистическа личност, за нейната многостранна реализация в името на социалистическото благополучие на страната Българската комунистическа партия разчита и на идейновъзпитателната дейност на БЗНС. *(Ръкопляскания.)*

Обществените организации, в това число научно-техническите съюзи, Комитетът на движе-

нието на българските жени, Комитетът за българо-съветска дружба, научните, културните, спортните и другите дружества, асоциации и организации, следва така да преустроят своята работа, че в нея още по-ярко да се открие грижата за отделния човек, за човешкия колектив. Заедно с това трябва добре да се обмисли въпросът за свободното време и ангажиментите на днешния гражданин. Организацията са много, а човекът един. Не бива да забравяме, че човек трябва да отделя време за своето семейство, че има право на свой личен живот, че има нужда от почивка.

В процеса на изпълнение на решенията на Единадесетия партиен конгрес **Отечественият фронт** като най-масова обществено-политическа организация и всенародно движение обогатява и разширява дейностите си, осъществява важни практически задачи на населението и на страната, все повече сплотява комунисти, сдружени земеделци и безпартийни, целия български народ около политиката на партията.

Ние очакваме Отечественият фронт да повиши своята роля в свързването на представителната с пряката демокрация, в широкото въвличане на трудещите се в обсъждането и решаването на жизнени проблеми на общественото развитие. Неговите клубове, секции и организации следва да се превърнат в истински извори на компетентна информация за събитията у нас и в чужбина. По-високи критерии трябва да се предявят и към делата на Отечествения фронт в дейността по

самозадоволяването, в организирането и осъществяването на обществения контрол, в събирането на вторичните суровини, в подобряването на услугите за населението, в хигиенизирането и благоустрояването на населените места и така нататък. В неговите организации да се обсъждат проблеми и въпроси, възникващи по местоживее и свързани с дейността на стопанските, държавните и други институти и органи, да се реагира своевременно на допуснатите нередности. На организациите на Отечественния фронт следва да се възложат много по-отговорни функции за патриотичното възпитание на населението, за усвояването на историята, настоящето и бъдещето на българските селища като източници на патриотична гордост.

Българската комунистическа партия винаги се е отнасяла с голямо внимание и грижи към работата на **Българските професионални съюзи**. Те израснаха и се укрепиха като мощна организация, в която членува мнозинството от трудещите се в нашата страна. На тях са възложени важни социални функции, които в общи линии те успешно осъществяват. Ние очакваме профсъюзите решително да развият и обогатят своята роля като организатор и ръководител на съревнованието и на творческите усилия на трудещите се, като движеща сила в процеса на насрещното планиране, като защитник на интересите на трудовия човек и трудовия колектив. Те трябва безкомпромисно да воюват срещу всякакви прояви на бюрократизъм от страна на

административните и стопанските ръководители, срещу бракоделците и рушителите на трудовата и технологическата дисциплина, да се борят за подобряването на условията на труда, бита и отдиха на трудещите се.

На по-високо стъпало трябва да се издигне профсъюзната демокрация. Това изисква преди всичко да се осигури системно провеждане на работническите събрания, на производствените съвещания. Нужно е профсъюзите да се вслушват най-внимателно в предложенията на трудещите се, да осигуряват обществена подкрепа на инициативите, които се раждат в трудовите колективи.

Централният комитет на партията на свои пленуми и в Писмото до ЦК на ДКМС разработи цялостна програма за работата на партията сред младежта в етапа на изграждането на развития социализъм, за издигането на равнището на дейността на **Димитровския Комсомол** в съответствие с новите условия и задачи.

Нашата младеж има големи заслуги в изпълнението на задачите на седмата петилетка, в изграждането на зрелия социализъм. Вярна на традициите на своите деди и бащи, младежта на днешна България се възпитава в социалистически дух и със своите дела и поведение безрезервно подкрепя политиката на партията. Нашата партия вярва на младежта, полага неотклонно грижи за задоволяването на нейните потребности и интереси, за нейната пълноценна трудова и социална реализация. Но това

не означава, че няма още какво да се желае в работата на Комсомола, на партийните органи и организации по отношение на младежта. Не е тайна, че понякога сред някои млади хора има прояви, несъвместими със социалистическото възпитание и морал, бягство от материалното производство и така нататък. На Комсомола са предоставени големи политически права, той има свои представители в най-важните ръководни органи на държавата, разполага със значителна собствена материална и организационна база. Сега дейността на Комсомола се преустройва и обогатява в изпълнение на задачите, поставени в Писмото до ЦК на ДКМС и решенията на Националната комсомолска конференция.

Партията има всички основания да очаква, че това преустройство ще доведе до издигане на неговата политическа роля като ръководител и организатор на младежта, на неговата роля в образователната ѝ подготовка и трудова реализация, в нейното класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание, в смисленото прекарване на свободното време. Заедно с това Комсомолът трябва да бъде надеждна гаранция, че проблемите на всеки млад човек и младежки колектив се решават добре и справедливо. (*Ръкопляскания.*)

Сложната международна обстановка ни заставя да отделяме непрекъснати грижи, внимание и необходимите средства за укрепване отбранителната мощ на страната, да повишаваме бойната готовност на Българската народна ар-

мия, да подобряваме дейността на органите на Министерството на вътрешните работи.

Благодарение на грижите и вниманието на партията и на упорития труд на бойците и командирите Българската народна армия израсна като съвременна въоръжена сила, с модерна бойна техника, с високо воинско майсторство и несъкрусим морален дух. Службата във Въоръжените сили се превърна в забележителна школа за идейно-политическа, нравствена и физическа закалка на младото поколение, за мъжество и героизъм, за възпитание на доблестни патриоти и интернационалисти, бдителни защитници на Родината и възторжени строители на социализма. Българските воители в единен боен строй с воините от непобедимата Съветска армия и армиите на другите социалистически страни — участнички във Варшавския договор, стоят непоколебимо на вярна стража на родните граници, на социалистическите завоевания и мирния труд на народа. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Достойно се отплащат за грижите на партията и народа и органите на Министерството на вътрешните работи, хората, които бдят за сигурността, спокойствието и безопасността на българския гражданин.

Партията и занапред ще усъвършенствува своето ръководство и ще издига ролята и влиянието на партийните организации във Въоръжените сили, Държавната сигурност и Народната милиция. Ние сме уверени: Българската народ-

на армия и органите на Министерството на вътрешните работи и занаяпред все така всеотдайно, безрезервно и мъжествено ще служат на народа, на социалистическата ни Родина, на комунистическия идеал. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Такива са, другарки и другари, някои от основните насоки за усъвършенствуване на нашата политическа система, за да отговаря тя по-пълно на новите задачи и изисквания.

Ние призоваваме комунистите, всички граждани все по-масово и по-активно да участвуват в ръководството на икономиката, в социалното управление, за да бъде по-гъвкава и по-ефективна нашата политическа система, да се разширява и обогатява социалистическата демокрация в нашата страна. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

V. ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ЗАДАЧИТЕ НА ПАРТИЯТА

Другарки и другари,

Нашата партия дойде на своя Дванадесети конгрес сплотена около генералната ленинска априлска линия, с яснота по главните теоретически проблеми, с нов богат опит, натрупан през изминалото десетилетие, с пораснала способност успешно да ръководи изграждането на зрялото социалистическо общество във всички области на живота. (*Ръкопляскания.*)

Ярък израз на това бяха **отчетно-изборните събрания и конференции.** Те преминаха в обстановка на висока политическа активност и деловитост. Така например на отчетно-изборните събрания в първичните партийни организации се изказаха над 220 хиляди комунисти, направени бяха над 112 хиляди предложения и критични бележки. Непримиримот към недостатъците и слабостите, компетентно поставяне на проблемите, решимост да се воюва за изпълнение на предначертанията на партията — ето какво беше определящото в докладите и изказванията на събранията и конференциите.

Марксистко-ленинската зрелост на партията се изяви и в **подготовката на конгреса.** Характерът на задачите, които партията решава на настоящия етап, изискваше по тях да си кажат думата милионите хора в нашата страна.

И Централният комитет се обърна към комунистите, към всички трудещи се. Разгърналите се разисквания по проекта за Тезиси на Дванадесетия конгрес още веднъж потвърдиха кръвната заинтересованост на нашия народ от успеха на партийните начинания. Подготовката на конгреса прерасна от общопартийно в общонародно дело.

Сега ние можем с пълно основание да заявим: **Тезисите, които Дванадесетият конгрес ще утвърди, са плод на колективния ум на цялата партия, на народа.** Това е гаранция, че и борбата за изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес ще бъде дело на цялата партия, дело на народа.

1. За по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията

Другари,

През отчетния период Централният комитет полагаше постоянни грижи за подобряването на качествения състав на партията.

Важна роля за укрепване на нашите редици изигра **замяната на партийните членски книжки.** Над 800 хиляди комунисти получиха оценка за своите политически, делови и нравствени качества пред очите и при участието на всички членове на партийните организации. Огромното мнозинство от комунистите с чест издържах проверката. Ние не провеждахме чистка. Въпреки то

ва през отчетния период бяха изключени или отпаднаха от партията 38 452 души, непритежаващи качества или загубили правото да се наричат комунисти. Същевременно в партийните редове се вляха нови 108 065 комунисти.

Днес нашата партия обединява в редовете си 825 876 комунисти. В Тезисите са посочени по-подробни данни за състава на партията. Те показват, че задачата, поставена от Единадесетия конгрес, постоянно да се подобрява партийният състав в качествено отношение се изпълнява успешно. Тук ще отбележа само факта, че от приетите през отчетния период членове над 50 на сто са работници, 76 на сто са под 30 години, 84 на сто имат средно, полувисше и висше образование. Гръбнакът на партията е работническата класа с нейните 352 649 представители. (*Ръкопляскания.*) Продължава да се увеличава броят на партийните членове от решаващите отрасли — машиностроенето, металургията, химията и строителството. Партийното ядро в селското стопанство, науката, образованието и културата също има силни характеристики.

В нашата работа за подобряване на партийния състав изникват редица въпроси. В епохата на научно-техническата революция, на комплексната автоматизация и интелектуализация на обществения труд у нас настъпват и ще продължават да настъпват сериозни изменения както в социално-класовата структура на обществото, така и в културната и професионалната подготовка на работническата класа, на нейните от-

делни отряди. Тук трябва да търсим изменението в подхода, в критериите при приемане на нови членове, а именно: да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрелост и авторитет сред хората. Това налага да се разширят и формите, чрез които се зачита общественото мнение при приемане на новите членове.

Подобряването на партийния състав в качествено отношение означава да се засилва партийното влияние във всички сфери на обществения живот, а не само в решаващите участъци. Наложително е да има стабилно и дейно партийно ядро по всички територии и ешелони на материалното производство, по целия път на движението на научната идея до крайния продукт и неговото разпределение и потребление, във всички перспективни производства, в новите социални дейности. Само така ще имаме здрав партиен гръбнак на целия процес на интензификация на общественото производство, ритмично биещо партийно сърце във всеки сектор на развитието, партийна мисъл и партийна отговорност във всяка проява.

Във връзка със социалното регулиране на партията нужно е да се има предвид не само социалният произход, но и социалното развитие на членовете на партията след встъпването им в партийните редици. Досегашният подход во-

ди често пъти до формализъм, пречи на засилването на партийното влияние в някои решаващи сектори.

Необходимо е и занапред да се утвърждава линията на **подмладяване на партията**, на приемственост на поколенията в нея. Нашата партия се гордее с идейно-политическия облик, със способностите и образователното равнище на своето младо попълнение. Важна задача на партийните организации и групи е своевременно да включват новоприетите комунисти в пълнокръвен организационен живот, да полагат системни грижи за тяхното обучение и израстване, за тяхната класова, революционна и житейска закалка.

Аз вече говорих за кадровата политика на партията. Сега искам да кажа няколко думи за **ръководните партийни кадри**.

В състава на партийните ръководства са избрани комунисти с високо образование и богат практически опит. Сега 91,5 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 83,9 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 88,9 на сто от членовете на окръжните комитети на партията имат висше, полувисше и средно образование.

Положително въздействие за повишаване компетентността на партийните органи оказва включването в тях на кадри със специална подготовка. Показателно е, че 68,2 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 67 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 67,3 на сто от членовете на окръжните комитети

на партията са инженери, техници, икономисти или селскостопански специалисти.

Последователно се провежда линия за **преливане на различните поколения кадри**. Над 50 на сто от секретарите на окръжните комитети на партията, 68 на сто от секретарите на общинските партийни комитети и 66 на сто от секретарите на първичните партийни организации са по-млади от 45 години. Това е голямо завоевание за нашата кадрова политика. Тази линия следва да се спазва и занапред. Същевременно необходимо е да се полагат повече грижи младите партийни кадри, а също и онези, които идват на ръководна партийна работа от други сектори, да усвоят политически подход, политическо виждане и политически стил и метод на работа.

Трябва да продължи и работата за подготовката и създаването на **кадрови резерв**. В това отношение по-пълно следва да се използват възможностите на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, която трябва да стане център за преквалификация на ръководните партийни, държавни и стопански кадри с висше образование.

В огъня на десетилетните битки против фашизма и капитализма и в борбата за построяването на социализма у нас се изгради здраво и нерушимо **единство между ръководители—партия—класа—народ**. Това единство е наше неocenимо историческо завоевание и партията и занапред ще смята за свое основно за-

дължение свято да го пази и непрекъснато да го укрепва. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

2. За издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация

Другари,

В периода след Единадесетия конгрес партията извърши сериозна теоретическа, политическа, идеологическа и практическа работа. Порасна умението на партийните органи и организации да прилагат политическия подход в ръководството на обществените дейности. Укрепна живата ежедневна връзка с трудещите се. Засили се влиянието на първичните партийни организации в живота на трудовите колективи. Налице са първите положителни резултати и в дейността на общинските партийни комитети. Последователно и неотклонно се изпълняват задачите за усъвършенствуването на работата с кадрите, за тяхното възпитание.

Всичко това съдействуваше за по-нататъшното развитие на партията като жив социален организъм, за издигане на нейната ръководна роля в строителството на развития социализъм.

Успехите ни задължават да видим и слабостите. Главен недостатък в партийно-организационната работа си остава неумението да се използват напълно нейните направляващи, преобразуващи възможности. Партийните комитети

и организации не опознават своевременно и задълбочено процесите на социално-икономическия живот на окръга и общината, не полагат достатъчно грижи за цялостното развитие на трудовите колективи. Въпреки че неведнъж сме поставяли въпроса за взаимоотношенията с другите органи на социалното управление, в немалко случаи продължава порочната практика партийните ръководства да изземват инициативата от тези органи. Продължава да се подценява партийният контрол. Принизена е възискателността към нарушенията на трудовата и гражданската дисциплина, с лека ръка понякога се отминават груби нарушения на принципите и нормите на нашето общество.

С тези сериозни недъзи трябва да се води неотстъпна борба чрез много по-системно и целенасочено взаимодействие между партийните ръководни и контролни органи. Проблемите, които ще решаваме след конгреса, са много по-сложни и мащабни. Те изискват политическата и организаторската дейност да се изграждат върху основата на непрекъснато растящо умение, компетентност и творчество на всички партийни органи и организации, на партията като цяло.

Естественният център, социалната среда, където непосредствено ще се решават новите, по-сложни задачи — това е първичната партийна организация. Тя е основната клетка на партията. От нейното състояние, от равнището на нейната дейност, от нейната боеспособност в решаваща степен зависят боеспособността и рав-

нището на работата на цялата партия. Тук е основата на връзката на партията с масите, тук преди всичко се гради доверието на народа към партийната политика. Да се повишават ролята и отговорността на първичната организация, да се превръща тя действително в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние — това е сега най-важната партийно-политическа задача, главното и основното в организаторската работа на партията. (*Ръкопляскания.*)

След Великотърновското съвещание в живота на първичните партийни организации настъпиха положителни изменения, но те все още не отговарят напълно на новите изисквания. Декретирането и излишната регламентация продължават да сковават самодейността на първичните партийни организации, ангажират ги с несвойствени задължения, отклоняват ги от решаването на местните задачи, от пълното упражняване на партийния контрол, пречат да се изяви богатството на вътрешнопартийните отношения. Твърде често и самите партийни организации принизяват своите ръководни и организаторски функции.

Силата на първичната партийна организация е във връзките ѝ с трудещите се. Тя е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията. Да разяснява, от една страна, партийната политика и да се бори за изпълнение на поставените пред трудовия колектив задачи и, от

друга страна, да обсъжда и своевременно да решава или да се бори да бъдат решени проблемите, които вълнуват трудещите се и засягат техните непосредствени интереси — това са две неотделими същностни черти на първичната партийна организация. Ние отдаваме голямо значение на **откритите партийни събрания** като действена форма за запознаване на трудещите се с въпросите на партийната политика, за укрепване на връзките на партийните организации с масите, за засилване на тяхното взаимодействие.

Първичната партийна организация следва да полага системни грижи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация. Тя трябва да създава обстановка, при която комунистите свободно, по съвест изразяват своето мнение. Ленинските принципи на демократическия централизъм трябва да пронизват решаването както на задачите, поставяни от партията, така и на въпросите, възникващи по места. Вътрешнопартийната демокрация е нужна не само за обсъждането и решаването, но и за процеса на осъществяването на задачите. Само така борбата за изпълнението на плановете може да прерасне от икономическа задача в изключително важна политическа работа, в която комунистите и масите израстват идейно и организационно. **Призванието на партийната организация е ден след ден да превръща своя вътрешен живот в образец на социалистически обществени отношения.**

Изискванията към комунистите днес са мно-

го по-високи от вчера. Комунистът воюва за доверието на масите с разностранната си подготовка, с примера си на труженик и гражданин, с обаянието си на човек. Днешният комунист е законен приемник на революционните традиции на нашата партия, боец за нейното революционно дело в наши дни. **Една от основните и главни грижи на първичната партийна организация е да бъде опора на своите членове в стремежа им да носят с чест званието «български комунист».** (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Както виждате, другари, пред партийните организации стоят сложни и отговорни задачи. Те могат да бъдат осъществени само ако окръжните, общинските и заводските комитети, а и контролно-ревизионните органи променят своя подход и енергично помагат да се издига ролята, да се развива самодейността и да се разгръща творческата активност на първичните партийни организации.

За ефективността на партийната работа има един критерий и това е реалната способност на първичната партийна организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателните цели на партийната политика във всеки трудов колектив, на всеки участък от материалното и духовното производство. Нека, другарки и другари, никой комунист не жали време и усилия, за да превърнем партийните организации, в които членуваме, в жива и действена частица от великата

животворяща сила — нашата славна Българска комунистическа партия! (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

3. Въпроси на идеологическата и възпитателната работа

Другари,

Всичко, което говорим на настоящия конгрес, всичко, което ще предприемем за практическото изпълнение на конгресните решения, всичко е израз и развитие на нашата идеология. Да се превърне идеологическото съдържание на Двадесетия конгрес в разбиране, в убеждение, в мотив за действие на трудещите се маси — такава е основната задача на идеологическата работа на партията през следващия период. Огромната и ползотворна работа за преустройство на идеологическия фронт, която бе извършена през отчетния период, ни дава основание да смятаме, че тази задача ще бъде решена с чест.

Преди десет години, след приемането на Програмата на партията за изграждане на развито социалистическо общество, ние започнахме преустройството на идеологическата работа. Задачите, поставени от Програмата, изискваха сериозни промени в съдържанието и организацията, в подхода и управлението на идеологическата работа, за да се свърже тя най-непосредствено с новите проблеми на историче-

ското ни развитие, с всекидневното, с живота на трудовите хора. Сега можем да кажем, че нашите успехи в изпълнението на Програмата на партията, на решенията на Десетия и Единадесетия конгрес на БКП са неделими от успешната работа на идеологическия фронт, който действуваше като активен фактор за претворяване на решенията в живота. Това е сериозно постижение. Централният комитет на партията изказва дълбока благодарност на десетките хиляди пропагандисти и агитатори, на цялата наша славна и боева идеологическа армия. (*Продължителни ръкопляскания.*)

В проекта за Тезиси на конгреса обстойно са поставени конкретните задачи на идеологическата работа през следващия период. Тук ще се спра само на някои проблеми, пряко свързани с качествата, които следва да се утвърждават и развиват, да се превръщат във все по-ярки черти на идеологическата работа.

На първо място е проблемът за засилване настъпателността и борбеността на нашата идеологическа работа.

Дванадесетият конгрес очертава сериозни промени както в общественно-икономическата, така и в общественно-политическата сфера. Тези изменения засягат отношението към труда, начина на заработване на трудовите възнаграждения; социалното развитие на личността; участието на колектива и личността в планирането, организацията и отчитането на стопанските и други обществени дейности; отношението към права-

та и задълженията, които има всеки български гражданин, и така нататък. Тези промени несъмнено ще дадат отражение върху съзнанието на хората. Но това няма да стане от само себе си. Този процес трябва да бъде осъзнат и направляван. И точно тук, във формирането на съзнанието и поведението на хората, във формирането на нови идейни ценности, съответстващи на новите социални условия, е незаменимата роля на идеологическата работа.

Идеологическият фронт трябва да поеме пълновластно и функциите си по обществения контрол и социалното санкциониране на реалното поведение на колективите и личността. Ние си даваме сметка, че много често за това се иска смелост и мъжество. Реални постижения обаче има само тогава, когато идеологическият работник безкомпромисно търси класово-партийно обяснение както на обществените факти, така и на човешките постъпки.

Вторият проблем, който заслужава сега особено внимание, е утвърждаването на идеологическата работа като главна форма за постоянна духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се.

Никога не бива да се забравя, че тази връзка е двустранна, че трябва да бъде двупосочна. Чрез идеологическата работа до народа стигат мисълта и идеите на партията. В не по-малка степен чрез нея трябва да се чуе и гласът на народа. Сега тази страна на идеологическата работа, ролята ѝ на «обратна връзка», на източник на информация

и форма на изява на общественото мнение трябва да се усъвършенствува и да расте. Така партията ще може да държи постоянно ръка върху пулса на идейно-политическата обстановка, още по-правилно да насочва борбата за задоволяване потребностите на хората.

Новата проблематика изисква сериозни промени в тона и стила на пропагандата и агитацията. Голословните приказки, шумните хвалби, празнословието стават не само неуместни, но и нетърпими. Нужни са конкретност, съдържателност, отговорност за думите, за покритието им с реални дела, откровеност в диалога с хората.

Необходимо е да ускорим бързината на идеологическия отзвук. Във всяка партийна организация, във всеки колектив възникват въпроси от местен, национален и международен мащаб, които изискват идейно осветление и отговор. В такива случаи не бива да се чакат указания «от горе», а да се започва разговор с хората. Само така могат да се предотвратят неверни и чужди тълкувания на фактите и събитията, активно да се формира правилен идейно-класов отклик.

Необходимостта от бърза идеологическа реакция налага още по-добре да се използват възможностите на устната агитация, да се осъществят набелязаните след Ноемврийския пленум на ЦК сериозни мерки за усъвършенствването на нейната организационна структура, за попълването и подготовката на състава на агитационния апарат.

Следващият проблем се отнася до засилва-

нето на творческия характер на идеологическата работа.

За да бъде в крак с времето, с актуалните проблеми на социалистическото строителство и на съвременната личност, марксистко-ленинската теория трябва непрекъснато да се развива, нейният идейно-теоретически арсенал трябва да се обогатява с нови идеи, анализи и обобщения.

В Програмата на партията и в редица партийни документи, излезли след нейното приемане, бяха направени сериозни крачки в творческото разработване на теоретическите проблеми на изграждането на зрялото социалистическо общество. На фона на тези постижения сега се открояват твърде остро някои непълноти, «бели полета» в развитието на обществените науки и техните направления. Осъществяването на социално-икономическата политика изисква много по-задълбочени изследвания върху процесите на материалното и духовното стимулиране; върху същността и връзките на обществените и личните интереси, тенденциите и развитието им, стимулите и факторите на тяхното регулиране и управление; върху многообразието и богатството на социалистическите обществени отношения; върху мотивите на личността, формирането на нейните стремежи и амбиции, на нейните убеждения и позиции.

Ясно е, например, че каквито и «умни» машини да се измислят, те ще зависят от човека, ще се направляват и управляват от човека, който е и ще си остане главната производителна си-

ла на обществото. Но този човек не ще бъде от времето на чука и сърпа, не ще бъде и от годините на сегашния трактор и струг. Той ще бъде от една епоха с принципно нови машини, технологии и организация на производството. Затова е необходимо непрекъснато да се повишава неговото интелектуално и професионално равнище, за да бъде истински творец и направляващ фактор на бъдещата техника и икономика. Обществените науки трябва чрез своите изследвания на нашия и международния опит да дадат отговор на въпроса: какъв ще бъде този нов човек, как да се подготви за новите трудови задачи, които го очакват.

Необходими са изследвания на труда на работника и труженика в селското стопанство, на социалното развитие на трудовите колективи. В нашите заводи и стопанства — наред с икономиста, агронома и инженера — следва да заемат своето място социологът и психологът.

Социалната активност на личността е мерило за степента на въздействието на идеологическата работа. Ние очакваме философията, а също политическата икономия, научният комунизъм, социологията, етиката и другите обществени науки да навлязат по-дълбоко в изследването на обществените фактори, от които зависят развитието на социалистическия начин на живот, многостранното развитие и реализацията на личността, процесите и тенденциите в развитието на масовото съзнание.

Необходимо е съществено да се подобри про-

пагандата на марксизма-ленинизма, на неговите съвременни завоевания, с по-голяма дълбочина да се разкриват обективните условия и закономерности, огромната роля на субективния фактор в общественото ни развитие.

Постоянно трябва да се следи и разяснява развитието на международното положение. Нашата първостепенна постоянна задача и занапред си остава аргументираната и непримирима борба с буржоазната идеология и буржоазната пропаганда, с десните и «левите» отстъпления от марксизма-ленинизма в теорията и практиката. Изобщо, другари, във всички области на живота, по всички въпроси — и стари, «вечни», и нововъзникващи — в бита и труда, в материалното и духовното творчество нашият идеологически фронт трябва да води последователна, непрестанна работа и борба за превръщане на партийната позиция в позиция на народа. (*Ръкопляскания.*)

Искам да изкажа убеждението си, че нашата идеологическа работа ще бъде и занапред духовен стимул и опора на инициативата на хората, на непримиримостта им към слабостите и недостатъците, на техния стремеж към по-активен принос в труда и обществените работи.

4. За работата на средствата за масова информация и пропаганда

Другари,

От трибуната на Десетия и Единадесетия конгрес на нашата партия Централният комитет даде висока оценка на дейността на печата, радиото, телевизията и другите информационно-пропагандни средства. Сега отново подчертаваме голямата роля и заслугите на тези мощни пропагандни институти, които навлязоха във всекидневието и бита на народа, превърнаха се в незаменими източници за задоволяване на информационните и културните потребности на най-широките слоеве на населението.

След Априлския пленум (1956 г.) и особено през последното десетилетие Централният комитет работи задълбочено основните проблеми на средствата за масова информация. Сега можем да кажем, че се формира и е в действие съвременна партийна концепция за тяхната работа и по-нататъшно развитие през целия период на изграждането на зрялото социалистическо общество. Неотменимият принцип на партийното ръководство — класово-партийният подход, прилаган в съзвучие с партийната политика и с изискванията за тесни връзки с живота, за висок професионализъм и публицистично майсторство, — това е главното за успехите на печата, радиото, телевизията и книгоиздаването — и днес, и утре.

Редица актуални въпроси в тази сфера все още не са решени задоволително. Такива са на-

пример въпросите за равнището на информацията и коментара, за задълбочаване на критичните и теоретичните публикации. Чувствува се остра необходимост от по-дълбоко вглеждане в нашата икономика, в проблемите на общественото развитие, в работата за решаването на задачите, които засягат непосредствените интереси на гражданите. По своя характер журналистиката е актуално творчество и като всяко творчество главният обект на нейното внимание трябва да бъде човекът, възпитанието на новата личност.

Казват, че сега всеки ден пред екраните на нашата телевизия например застават четири милиона души и отделят значително време за нейната програма. Приблизително такова е положението и със слушателите на радиото. Същевременно нараства интересът както към всекидневния и периодичния печат, така и към хубавата книга. Очевидно това е резултат на тяхното подобряване, но преди всичко — на растящите вътрешни потребности на нашия съвременник от повече информация, от научни знания, от литература и изкуство.

Когато съставяме политическите, културните и образователните програми на телевизията и радиото, когато формираме структурата на печата и книгоиздателските планове, особено внимание следва да отделяме на нуждите на децата и младежта — бъдещето на нашата Родина. **Стратегическа задача** пред нашата информационно-пропагандна система е да спечели изцяло

аудиторията на децата и младежта, да **формира правилни политически, социални, нравствени и естетически позиции преди всичко у младото поколение.** Не става дума главно да се увеличават специализираните детски и младежки предавания, програми и издания. Става дума, от една страна, да се повишава тяхното качество, а, от друга страна, така да се подобри цялата дейност на средствата за масова информация, че те да импонират на младежта, да привличат нейното внимание, да ѝ въздействуват по-силно.

Важно значение придобиват сега и образователните програми, предаванията и публикациите, които **формират интереси и предпоставки за овладяване на науката и най-новите технически постижения, стимулират творческите заложи и интелектуалния растеж на младата личност.**

Всичко това поставя нови изисквания и големи отговорности пред кадрите на нашия журналистически фронт и налага **по-интензивно да се използва съществуващата техническа база.** Заедно с това трябва да се обновява на най-високо равнище материалната база на печата, телевизията, радиото, книгоиздаването, агенциите, разпространението на печатната продукция. Бурното навлизане на електрониката, лазерната техника и на ред други технически новости в тази област, а също изострянето на идеологическия двубой в световен мащаб поставят на дневен ред много нови въпроси, които не търпят отлагане. Те следва да се изяснят и да се решават в тясно взаимодействие с братските социалистически страни.

Накрая искам особено да отбележа широката и многообразна работа, която вестник «Работническо дело», другите печатни органи, телевизията и радиото извършиха в предконгресните месеци, като дадоха голямо място за мненията на читателите. Професионалният журналист е главната фигура на средствата за масова информация. Но освен автор той е и организатор и може би преди всичко организатор, който осигурява вестника, радиото, телевизията с автори — външни лица. Хубаво е, когато тези външни лица не са главно колеги журналисти от други издания. Мисля, че ще изразя мнението на делегатите на конгреса, като настойчиво пожелаая на журналистите — наши верни другари и съратници, в ръководените от тях средства за масова информация по-често и по-системно да присъствува непрофесионалният автор, по-високо да се чува гласът на специалиста и редовия труженник от различните области на живота.

Такива са, другарки и другари, някои от основните въпроси на партийно-политическата работа. Те могат да бъдат решени с активните усилия на кадрите от всички поколения, с непосредственото участие на всеки комунист. Борбата за тяхното последователно провеждане е борба за по-нататъшното издигане на ръководната роля на партията, за по-нататъшно укрепване на нейните кръвни връзки с народа, за нови успехи в изграждането на развитото социалистическо общество. (*Продължителни ръкопляскания.*)

VI. РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНАТА ОБСТАНОВКА И ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЯТА

Другарки и другари,

Напрегнатата работа на народа и партията за изграждането на развито социалистическо общество се извършваше при сложна, противоречива и динамично променяща се международна обстановка. Светът се раздели със седемдесетте и навлезе в осемдесетте години на нашия век. Изтеклото десетилетие беше богато на големи събития, които имаха крупно значение за хода на световните работи, за развитието на международните отношения. Като цяло човечеството има основание да го запомни с добро.

Преди всичко това бяха години на забележителни успехи и победи на делото на мира и разведряването. Както е известно, Двадесет и четвъртият и Двадесет и петият конгрес на КПСС разработиха и провъзгласиха Програма за мир, която и ние приехме като своя програма. Това е програма, пропита от реализъм, далновидност и дълбок хуманизъм. Тя сочи пътя за решаване на най-актуалните, най-парливите проблеми на съвременните международни отношения, за укрепване на курса към разведряване, възстановяване и засилване на доверието между държавите, за отстраняване на опасността от ядрена война. Ето защо тази програма отговаря не само на интересите на съветския народ,

но и на жизнените интереси на всички хора по света. Програмата на КПСС за мир постепенно, макар и нелеко, се претворява в живота. (*Ръкопляскания.*) По инициатива на СССР и лично на другаря Брежнев се постигна историческият успех в Хелзинки, който създаде нови условия, нов политически климат в Европа, чиито благотворни последици и отражения се чувствуват по цял свят. Под въздействието на инициативата и предложенията на СССР, на другите страни от социалистическата общност, включително и на Народна република България, бяха започнати преговори за разоръжаване и военно разведряване, които следват своя труден път, но без съмнение играят ролята на положителен фактор за утвърждаването на духа на мира в международните отношения.

Заедно с това въпросът за мира все повече става проблем и грижа на самите народи, които засилиха своята борба за мирно развитие на света. Миролюбивите сили проведоха мощни кампании за мир, които дадоха добри резултати. Няма да се забрави, че тъкмо такава кампания провали плановете за разполагането на неутронно оръжие в Западна Европа. Международно признание получиха Световният парламент на народите за мир, който заседава миналата година в нашата столица, Асамблеята «Знаме [на мира]», която по наша инициатива и при българско гостоприемство постави началото на световното детско движение за мир.

Не може да не се подчертае и все по-актив-

пото включване в борбата за мир на дейците на науката и културата, на хората, чиито мисли и възгледи въздействуват на най-широките народни маси. Ние бяхме организатори и домакини на станалата традиционна международна софийска среща на писателите, на срещата на министрите и дейците на културата и на други срещи на интелигенцията от цял свят и непосредствено се убедихме, че творците на науката и културата ще сторят всичко, за да тържествува мирът, за да се опази най-първото право на човека — правото му на живот.

Отчитайки успехите на курса към мир и разведряване, не може да не се оцени положително проявеният от редица ръководни политически дейци на капиталистическите държави реализъм и трезв подход, техният принос за решаването на съвременните международни проблеми.

Разбира се, успехите на делото на мира не бива да ни попречат да видим трудностите по неговия път, нарастващата съпротива на реакционните сили. Не можем да си затваряме очите пред активизацията на войнолюбивите кръгове в САЩ, пред бариерите, на които се натъкват преговорите за разоръжаване и военно разведряване. Не можем да подценяваме решенията на НАТО за разполагането на нови американски ракети със среден радиус на действие в Западна Европа, за ежегодното увеличаване на военните разходи, рязкото нарастване на американския военен бюджет, засилената военна активност на империализма в различни райони на

света; както и вредите от хегемонистичната външна политика на Китай. Всички тези събития и факти показват, че успехите на делото на мира са основания за оптимизъм, но те в никакъв случай не ни дават право на самоуспокоение. В тази борба няма и няма да има място за почивка. Нужни са нови инициативи и усилия на всички равнища и по всички краища на света, за да се гарантира мирното съществуване на човечеството.

Нека не се съмняваме, че хората и народите от цял свят ще дадат мило и драго за победата на свящото дело на мира. Бъдещето на човечеството принадлежи на мира и само на мира! (*Продължителни ръкопляскания.*)

Другари,

През десетилетието, което отмина, светът се придвижи напред към социализма и комунизма.

Забележителен успех постигна съветският народ, който под ръководството на КПСС навлезе в новата за обществената история епоха на комунистическото строителство. Решенията на Двадесет и четвъртия, Двадесет и петия и Двадесет и шестия конгрес на КПСС, приетата нова съветска Конституция, изключителните постижения на СССР в икономическото и културното строителство, в развитието на науката и техниката, в решаването на материалните и духовните проблеми на човека — всичко това поставя основните теоретически и практически жалони на новия път, по който ще тръгнат другите страни и народи. (*Ръкопляскания.*)

Нови мащабни крачки в своето развитие направиха и другите страни от социалистическата общност. Както е известно, повечето от нашите страни изграждат зряло социалистическо общество. Постигнати бяха големи успехи в развитието на икономиката, науката, културата, в издигането на жизненото равнище на нашите народи. Продължават да се утвърждават и развиват новият тип отношения между братските страни, основани върху марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм — този нов вид интернационализъм, който възникна заедно с възникването на социалистическата общност. Неговите принципи на братска дружба и солидарност, на другарска взаимопомощ са ръководно начало в отношенията между нашите страни и народи, те са могъща сплотяваща сила в общата борба за изграждане на социализма и комунизма. (*Ръкопляскания.*) Нашето единство и сплотеност, действията ни към общата цел, специализацията, кооперирането и интеграцията в областта на икономиката, единните действия на международната арена, братското сътрудничество между нашите въоръжени сили увеличават нашата мощ, дават ни възможност по-успешно да преодоляваме неизбежните трудности по нашия път, полесно да решаваме сложните задачи на социалистическото и комунистическото съзиждане, да даваме отпор на враговете на социализма и мира.

Важно значение за света имат победите на народите на Етиопия, Мозамбик, Ангола, Южен Йемен, Афганистан, които избраха социалисти-

ческа ориентация на обществено развитие. Те са неопровержимо доказателство, че днес в борбата за свобода и независимост, за социална справедливост и прогрес всеки народ, който действително успее да вземе в свои ръце съдбата си, обръща гръб на капитализма и се насочва към социалистическия път на развитие. (*Ръкопляскания.*)

Световното комунистическо движение в своята цялост се развива успешно, постига нови успехи, търси и намира нови форми и методи на действие и борба, на общуване, солидарност и единodeйствие между комунистите. Внушителни прояви на пролетарския интернационализъм бяха действията на комунистическите партии в подкрепа на борбата на народите срещу домогванията на империализма и хегемонизма, срещу агресивните решения на НАТО от 1979 година и други. Истински празник на идейното единство между комунистите беше чествуването на 60-годишния юбилей на Великата октомврийска социалистическа революция. С голям успех се проведеха Берлинската конференция на комунистическите и работническите партии от Европа, Парижката среща за мир на европейските комунистически партии, организираната от Българската комунистическа партия и списание «Проблеми на мира и социализма» в София конференция на тема «Строителството на социализма и комунизма и световното развитие» и други комунистически форуми.

Нашето движение има и своите проблеми,

своите различия. Но не това е главното, което го характеризира. Главното е, че неговото единство укрепва, че неговата сила в борбата към общата цел непрекъснато нараства. (*Ръкопляскалия.*)

Няма и не може да има никакво съмнение, че комунизмът ще върви напред, ще жъне нови и нови успехи. (*Продължителни ръкопляскалия.*)

Друга особеност на седемдесетте години беше изострянето на общата криза на капитализма. Разрази се енергийна криза, криза за суровини, изостри се борбата за пазари. Инфлацията взе невиджани мащаби, а безработицата се стовари върху плещите на трудещите се като истинско бедствие. Тя стана постоянна безрадостна съдба на 15—20 милиона души. Империализмът понесе тежки поражения в Азия, Африка и Латинска Америка. Капитализмът в решаваща степен изгуби своята позиция като пример и път за социален напредък на народите от развиващите се страни. Против капиталистическия образец се оказаха не само комунистите, но и политически сили и движения с демократичен и прогресивен характер.

Всички тези затруднения, загуби и поражения на империализма през седемдесетте години като във фокус се събраха и се изразиха в небивало тежка криза на главната ръководна сила на капитализма — Съединените американски щати. Американската икономика престана да бъде всесилна в капиталистическия свят. Амери-

сочени към развитие на процеса на разведряване, към укрепване на световния мир и създаване на благоприятни международни условия за изграждане на зрелия социализъм в страната. Ние се ръководехме и неизменно се ръководим от дълбокото убеждение, че сега няма по-важна и животрептяща задача от осигуряването на мирното развитие на света.

Давайки израз на волята на нашия народ, позволете ми тържествено да заявя: ние, българските комунисти, всички трудещи се в Народна република България възприемаме Програмата на КПСС за мир, актуализирана и доразвита от нейния Двадесет и шести конгрес, като своя програма! Като партия, като държава, като народ ние правим и ще правим всичко тя да бъде претворена в живота. *(Бурни, продължителни ръкопляскания.)*

Вярна на своята принципна и последователна външна политика, Народна република България и занапред ще провежда курс на мирно сътрудничество и разбирателство с всички страни и народи.

Другари,

През отчетния период основното внимание във външната дейност на Българската комунистическа партия беше насочено към укрепването на сплотеността и единството на социалистическата общност, към развитието и обогатяването на отношенията на дружба и всестранно сътрудничество с партиите, страните и народите на Съветския съюз, Виетнам, Германската

демократична република, Куба, Лаос, Монголия, Полша, Румъния, Унгария и Чехословакия. Укрепнаха нашите политически връзки и контакти на всички равнища, увеличиха се мащабите и се разнообразиха формите на икономическо сътрудничество, разшириха се научно-техническите отношения, нарасна културният обмен, обогати се взаимното опознаване между нашите народи. Можем да кажем, че отношенията ни с братските социалистически страни се издигнаха на ново, по-високо равнище. (*Ръкоплярския.*)

Страните от социалистическата общност са основният ни икономически партньор. През отчетния период нашият стокообмен с тях се увеличи с над 50 на сто. Все по-широко се развиват специализацията и кооперирането на производството. Засилва се икономическата интеграция в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. Основа за това са подписаните документи за дългосрочно сътрудничество, специализация и коопериране с братските социалистически страни, както и приетите на многостранна основа дългосрочни целеви програми за сътрудничество в рамките на СИВ. Това ще даде възможност център по стокообмена с братските социалистически страни във все по-голяма степен да стават не само традиционните форми на търговия, а преди всичко развитието на специализацията и кооперирането на производството, съвместното планиране на отделни изделия, производства и на цели подотрасли и отрасли, съвме-

стното изграждане на мощности, сътрудничеството в областта на науката, внедряването и усвояването на нова техника и технологии и така нататък.

Животът постави нови задачи, които изискват по-нататъшното усъвършенствуване на СИБ. Ние сме съгласни и подкрепяме съветското предложение за среща, на която да се обсъди този въпрос.

Народна република България винаги е била, е и ще бъде верен член на социалистическата общност. Нашата свобода и независимост, нашето всестранно развитие са най-тясно свързани със съдбата на братските нам страни — нашите верни и безкористни приятели. Ние правим и ще правим всичко за укрепване на нашия политически и отбранителен съюз — Организацията на Варшавския договор. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Ръководейки се от принципите на социалистическия интернационализъм, ние изразяваме нашата братска солидарност и подкрепа на Полската обединена работническа партия и всички истински полски патриоти. Ние изказваме дълбока увереност, че партията на полските комунисти, полският народ ще дадат решителен отпор на вътрешната и международната реакция (*бурни, продължителни ръкопляскания*), ще изведат Полша от кризата и ще осигурят по-нататъшно успешно социалистическо развитие на Полската народна република. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Българската комунистическа партия и българският народ изразяват своето дълбоко уважение и безрезервна подкрепа на Кубинската комунистическа партия и кубинския народ (*бурни, продължителни ръкопляскания*) за тяхната революционна твърдост и последователен интернационализъм, за приноса им в борбата против империализма, в укрепването на мира и разбирателството между народите. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Българската комунистическа партия и българският народ са солидарни с борбата на народите на Виетнам, Лаос и Кампучия за защита на тяхната независимост, териториална цялост и революционни завоевания и ще продължават да им оказват братска подкрепа. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Както и досега, ние подкрепяме борбата на корейския народ за мирно, демократично и безчужда намеса обединяване на неговата родина. (*Продължителни ръкопляскания.*)

И през отчетния период крайъгълен камък на нашата дейност беше всестранното укрепване на братските отношения с Комунистическата партия на Съветския съюз, с великата Страна на съветите, със съветския народ. (*Ръкопляскания.*) Следвайки неотклонно курса на всестранно сближаване и сътрудничество на Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз, на Народна република България и Съветския съюз, тези отношения се изпълниха с още по-богато съдържание, издигнаха се на

качествено ново равнище. Посещението на българската партийно-държавна делегация в Съветския съюз през 1977 година и посещението на другаря Леонид Илич Брежнев в България в началото на 1979 година станаха важни събития във всестранното сътрудничество и сближение между нашите два братски народа в политическата, икономическата, културната и идеологическата област, които са неотменна черта на нашето ежедневие. Успешно се изпълнява Генералната схема за специализация и коопериране в материалното производство между НРБ и СССР до 1990 година. Широки връзки се развиват между български окръзи и съветски области, между стопански и научни организации, трудови колективи, между милиони и милиони хора на двете страни. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Отношенията между нашите две страни и партии, другарки и другари, са наистина пример на социалистически интернационализъм в действие. Под ръководството на своите комунистически партии българският и съветският народ съвместно дават конкретен принос в разкриването на нови насоки и форми за сплотяването на народите, които вървят по пътя на социализма и комунизма (*продължителни ръкопляскания*), за укрепването на единството на социалистическата общност. По този именно път, с общи усилия, ние приближаваме времето на предвидената от марксизма-ленинизма всестранна икономическа, идеологическа и политическа интеграция, вре-

мето на доброволния братски съюз на свободните народи в света. (*Продължителни ръкопляскания.*)

От трибуната на Дванадесетия конгрес ние искаме от името на партията, на целия български народ да изкажем на Комунистическата партия на Съветския съюз, на съветския народ, лично на нашия другар, приятел и брат Леонид Илич Брежнев дълбоката, извираща от сърцата ни благодарност и признателност за всичко, което те правят за разцвета на българо-съветската дружба, за всестранното могъщество на световната социалистическа общност, за сплотеността на международното комунистическо и работническо движение, на всички демократични и антиимпериалистически сили, за тържеството на мира в света! (*Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.*)

Другари,

Като балканска държава Народна република България естествено отдава изключително значение на положението на Балканите и на развитието на отношенията със съседните страни.

Със задоволство можем да отбележим, че и при сегашната усложнена международна обстановка положението на Балканите е относително спокойно. С общи усилия са осъществени положителни промени, постигнат е важен напредък във взаимоотношенията между балканските страни. Това е голямо завоевание на нашите народи. (*Ръкопляскания.*)

Съществен принос за това има принципната

и последователна политика на Народна република България, политика на мир и разбирателство, на приятелство и сътрудничество, политика искрена, честна и конструктивна, нетърсеща конюнктурни изгоди и евтин престиж, провеждана с чувство за отговорност пред днешния и бъдещия ден на народите в района. Тази политика спечели признанието както на широките народни маси, така и на ръководните кръгове на съседни и далечни страни. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Успешно се развиват всестранните ни отношения със **Социалистическа република Румъния**. Това са отношения между две братски държави — участнички във Варшавския договор и в Съвета за икономическа взаимопомощ, свързани с Договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ.

Напредък отбелязват отношенията ни със **Социалистическа федеративна република Югославия**. Въпреки че те все още не са достигнали равнището, на което би трябвало да бъдат отношенията между две съседни социалистически страни, ние гледаме с оптимизъм на тяхното бъдеще и независимо от някои затруднения работим търпеливо и последователно за развитие на трайно и широко добросъседско сътрудничество във всички области. Издигането на отношенията между нашите социалистически страни на нова висота напълно отговаря на интересите както на българския народ, така и на югославските народи.

Ние полагаме усилия за пълно нормализиране и по-нататъшно развитие на отношенията с **Народна социалистическа република Албания** върху основата на взаимното зачитане, равенството и взаимната изгода.

Доволни сме от прогреса в отношенията ни с **Република Гърция**. Те продължиха активно да се развиват в дух на добросъседство и приятелство. Продължават да се развиват добре и връзките ни с **Република Турция**. Уверени сме, че по-нататъшното утвърждаване на климата на доверие с южните ни съседки ще разкрива нови възможности за разширяване и задълбочаване на взаимноизгодното сътрудничество в различните области, което ще допринесе за мира и добруването на нашите народи.

Връзките ни с **Република Кипър** се развиват в дух на приятелство и взаимна изгода. Народна република България неизменно се застъпва за мирно и справедливо уреждане на кипърския въпрос в интерес на кипърските гърци и кипърските турци, при запазване на независимостта, суверенитета и териториалната цялост на републиката.

Като оценяваме положително политическия климат на Балканите, ние сме далеч от това, да идеализираме нещата. Балканите са част от Европа, част от света и е съвършено ясно, че общото състояние на международните отношения оказва и ще продължава да оказва непосредствено влияние върху атмосферата в района. Сложните противоречия на нашето време при-

съществуват и тук. Мирът, разбирателството и сътрудничеството явно не са по вкуса на определени империалистически и реакционни кръгове, които правят опити да дестабилизируют обстановката, да разпалят отново национални вражди и недоверие между балканските народи. Не на интересите на балканските народи, а на чужди интереси служи трупането на ядрено и друго оръжие, наличието на чужди бази и войски, ровенето в миналото, за да се търсят факти, които да ни противопоставят.

От собствен опит балканските народи знаят, че не могат да очакват нищо добро от такива действия. Ние вярваме, че те няма да позволят да бъдат измамени, ще осуетят опитите да се възвърне на полуострова печалната «слава» от миналото. Ние вярваме също, че отговорните фактори ще проявят държавническа мъдрост и далновидност, за да бъдат обезпечени мирът и спокойствието на полуострова.

С подписването на Заключителния акт в Хелзинки България и нейните съседи приеха реалностите след Втората световна война, тържествено декларираха, че ще развият отношения на сигурност и сътрудничество. Балканските народи, както и всички други народи в Европа и в света се нуждаят от такива отношения, тъй като те служат на делото на мира и социалния прогрес.

Ето защо:

— ние смятаме, че като се имат предвид уроците на историята, трябва да се полагат усилия

за непрестанно подобряване на климата на доверие в района;

— ние отново декларираме нашата готовност да вървим по пътя, начертан в Хелзинки, за да се превърнат Балканите в стабилен район на разведряването;

— в съответствие с принципите на Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа ние сме готови да подпишем със съседните страни двустранни споразумения, които да включват кодекс на добросъседски отношения, отказ от териториални претенции, недопускане използването на територията на споразумяващите се страни за враждебни цели и действия една срещу друга;

— ние сме за по-нататъшно разширяване и задълбочаване на двустранното сътрудничество в областта на икономиката, туризма, науката, културата, образованието и спорта, което да дава още по-богати плодове за всяка страна, да допринася за опознаването на нашите народи, да бъде фактор за укрепването на мира и сигурността на полуострова;

— като се има предвид, че Балканският полуостров е разположен на пътя между Европа, Азия и Африка, ние сме за развитие на сътрудничеството в областта на транспорта и съобщенията, което ще бъде в интерес на много страни и народи;

— ние сме готови да продължим сътрудничеството с другите балкански страни на многостранна основа по въпроси от взаимен интерес

в онези конкретни области, по които вече има постигната договореност.

Нека от тази трибуна още веднъж ясно да заявим, че със своята външна политика на Балканите Народна република България ще продължава да прави всичко необходимо за утвърждаването на мира и разбирателството, на доверието и приятелството, за развитие на сътрудничеството с всички балкански страни и народи. *(Продължителни ръкопляскания.)*

Другари,

През отчетния период, ръководейки се от своя миролюбив външнополитически курс, нашата страна развиваше активно отношенията си с капиталистическите държави върху основата на принципите на мирното съвместно съществуване. Значителна роля изиграха срещите на високо равнище с ръководителите на Федерална република Германия, Япония, Австрия, Португалия и други държави. Добре се развиват и отношенията ни с Франция и Италия. Напредък има и в отношенията ни с Холандия, Белгия, Испания, Швейцария и страните от Северна Европа. Полагаме усилия за подобряване на отношенията със САЩ и Великобритания. Срещите и разговорите с деловите кръгове на тези страни дават полезни резултати. Икономическото и научно-техническото сътрудничество, а също и културният обмен с капиталистическия свят са не само от взаимен интерес, но и допринасят за подобряване на общия климат в междудържавните отношения. Заедно с останалите

държави от социалистическата общност ние и занапред ще полагаме усилия за утвърждаването на демократични принципи в търговията и в научно-техническото сътрудничество с капиталистическите страни.

Значителен напредък отбелязаха нашите взаимоотношения с развиващите се страни. Активизирах се политическите ни отношения, разшириха се културните връзки. Ние развиваме широко икономическо и научно-техническо сътрудничество с преобладаващата част от страните на Азия, Африка и Латинска Америка, обменяме опит и оказваме съдействие при изграждането на редица промишлени и други обекти, на аграрно-промишлени комплекси. Хиляди български специалисти допринасят за икономическото изграждане на тези страни.

Приятелските отношения с Индия, Либия, Сирия, Алжир, Мексико, Нигерия, Народна република Конго, Народна република Бенин и други държави се развиват добре, разширяват се и се обогатяват.

Както е известно, нашият народ посрещна със симпатия антиимпериалистическата революция в Иран. Ние поддържаме традиционно добри връзки и с Ирак. Военните действия, които от няколко месеца се водят между двете страни, създават ново огнище на напрежение в района на Средния Изток и сериозно накърняват интересите както на Иран, така и на Ирак. Ирано-иракската война е в интерес единствено на империализма, който полага усилия да

възстанови изгубените си позиции в тази част на света, като се възползва от избухналия конфликт. Нашето становище е ясно — да бъде сложен край на войната, спорните въпроси да се решат на масата на преговорите.

Българският народ е солидарен с народите, които се борят за свобода и национална независимост. Това е позиция на един народ, който сам е водил многолетни кървави борби за смъкване на чуждоземното и капиталистическо робство. Това е позиция, която произтича от природата на нашия социалистически строй.

От конгресната трибуна ние с радост приветствуваме победата на народа на Зимбабве, изпращаме борчески поздрав на солидарност с народите на Намибия и Южноафриканската република, които водят борба срещу империализма и апартейда, за извоюване на национална независимост. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Ние изразяваме нашата солидарност с патриотите на Салвадор, които се борят мъжествено за свободата и независимостта на родината си. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Ние горещо поздравяваме народите на Никарагуа и Гренада и им пожелаваме нови успехи в тяхната борба за свобода, демокрация и социален прогрес. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Народна република България е солидарна с държавите от Фронта на твърдостта и противодействието и с Организацията за освобождение на Палестина. (*Ръкопляскания.*) Няма друг

път за справедливо и трайно разрешение на блискоизточните проблеми освен изтеглянето на израелските войски от всички окупирани през 1967 година арабски територии и възстановяването на законните права на арабския народ на Палестина за самоопределение и създаване на собствена и независима държава, зачитането на суверенитета и независимостта на всички държави от района. (*Ръкопляскания.*) Ето защо ние подкрепяме предложението, направено от другаря Брежнев на Двадесет и шестия конгрес на КПСС, за свикване на международна конференция по блискоизточните въпроси, с участието на всички заинтересовани страни. (*Ръкопляскания.*)

Важна роля за намаляване на напрежението в света и за разведряване играе и има да играе **Движението на необвързаните страни**. Народна република България високо цени неговия досегашен принос в борбата срещу реакцията и империализма, за укрепване на световния мир и разбирателство между народите.

Важен дял в нашата международна дейност заемат отношенията ни с държавите, избрали **социалистически път на развитие**. Тези отношения се градят върху общността на интересите в борбата срещу империализма, колониализма и неоколониализма, за социален прогрес. През отчетния период Народна република България подписа двустранни договори за дружба и сътрудничество с Ангола, Мозамбик и Етиопия. Задълбочиха се отношенията между нашата партия и МПЛА — Партия на труда, партията

ФРЕЛИМО, Йеменската социалистическа партия и други.

Успешно се развиват нашите взаимоотношения и с другите държави, които отстояват и укрепват своята свобода и независимост.

Още от първия ден на Априлската революция в Афганистан ние безрезервно подкрепяме афганистанския народ и неговия авангард — Народнодемократичната партия на Афганистан. Ние сме солидарни с братската интернационална помощ на Съветския съюз, оказана по молба на правителството на Демократична република Афганистан, в защита на неговия суверенитет и национална независимост, демократично и мирно развитие. (*Продължителни ръкопляскания.*) Ние осъждаме империалистите, хегемонистите и другите реакционни сили, които оказват въоръжена и друга подкрепа на контрареволуционните банди и въздигнаха тази груба намеса в ранг на държавна политика. Ние подкрепяме предложенията на афганистанското правителство за мирно урегулиране на възникналите проблеми, като се дадат сигурни гаранции, че интервенцията срещу Демократична република Афганистан ще бъде прекратена.

Другари,

Една от основните насоки на дейност на Българската комунистическа партия през отчетния период беше по-нататъшното разширяване и задълбочаване на всестранното ни сътрудничество с братските комунистически и работнически партии. Българската комунистическа пар-

тия ратува за непрестанно укрепване на единството и сплотеността на комунистите, за широк обмен на опита, с който разполага всяка братска партия, за колективно обсъждане на новите и назрели проблеми на световното развитие, на борбата на международната работническа класа за мир и социализъм. Нас ни сплотява великото безсмъртно учение — марксизмът-ленинизмът. Нас ни сплотяват великите принципи на пролетарския интернационализъм. От тази трибуна искам от ваше име, другарки и другари делегати, от името на всички български комунисти да отправя пламенни привети на солидарност към десетките милиони комунисти — наши сестри и братя по цялата планета. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Българската комунистическа партия е за широко сътрудничество с всички демократични, прогресивни и миролюбиви сили по света. Във връзка с това искам да изкажа нашето задоволство от развитието на контактите между БКП и някои социалистически партии през последните години. Ние търсим с открито сърце градивен диалог и съвместни действия със социалдемократите, с профсъюзните и религиозните дейци, с всички демократични и миролюбиви сили, движения и организации.

Скъпи другари и гости от братски и приятелски партии от целия свят! Искам да ви уверя, че Българската комунистическа партия, партията на Георги Димитров и занапред ще работи всеотдайно за укрепване на единството на комуни-

стическото движение, за задълбочаването на сътрудничеството с революционно-демократичните партии и движения, с всички прогресивни сили, които водят борба против империализма и реакцията, за свобода и независимост, за мир и социален прогрес. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

Това е волята на българските комунисти!
(*Продължителни ръкопляскания.*)

Това е волята на целия български народ!
(*Продължителни ръкопляскания.*)

* * *

Другарки и другари,

Такава е картината на съвременния свят, такава е картината и такава е мястото на съвременна България в тоя свят в дните на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

В тринадесетвековната история на българската държава е имало случаи, когато интересите на господстващата класа временно са съвпадали с интересите на народните маси и България е изживявала своите периоди на разцвет и могъщество. За първи път в наше време обаче начело на държавата стои работническата класа, чиито трайни и крайни интереси се сливат с коренните интереси на народа. За първи път ръководната класа представлява не едно нищожно малцинство, а вече сама, без дружествените класи и социални слоеве, надхвърля

половината от трудовото население на страната. За първи път — по силата на обективните закономерности на социалистическия строй — в наше време се извършват процеси, които последователно и неотменно водят към класова еднородност на българската нация, към безкласовото комунистическо общество в България. (*Продължителни ръкопляскания.*)

В своята тринадесетвековна история България е имала гениални мислители, поети и революционери, велики царе и пълководци, духовни школи, прочути по целия свят и оказвали влияние върху човешката мисъл и култура. Ние с право и днес се гордеем с тях. **Никога обаче в своята тринадесетвековна история България не е имала народ като днешния български народ — с такова високо образование и култура, с единни интереси, цели и стремежи, с такъв висок международен авторитет, с такава непоколебима вяра в своите сили и своето бъдеще.** (*Продължителни ръкопляскания.*) **И никога през тези тринадесет века българският народ не е имал такъв гениален мислител, такъв вдъхновен поет, учен, организатор и вожд, какъвто е нашата родна Българска комунистическа партия.** (*Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания.*)

В годината на своя тринадесетвековен юбилей България крачи уверено в челната колона на държавите, които прокарат пътя на човечеството към царството на свободата — комунизма. Социалистическа България има могъщи и верни приятели и съюзници. Социалистическа

България е спокойна за сигурността на своите граници и за плодовете на народния труд. Мислите и чувствата, силите и животът на нейните най-светли умове и най-горещи сърца са хвърлени не в битки против свои и чужди потисници и експлоататори, а в борба за утвърждаването, развитието и разцвета на съществуващия обществено-политически строй, защото това е строят, за който са мечтали, борили са се и са мрели нашите велики предшественици, светците и кумирите на българския народ. (*Продължителни ръкопляскания.*)

Огромни са, скъпи другарки и другари, нашите завоевания през годините, изминали след победата на Деветосептемврийската социалистическа революция и особено през последното десетилетие. Законно е чувството на комунистическа и патриотична гордост, което изпълва душите ни в тези конгресни дни. Всичко това е така, всичко това е много хубаво. Но най-хубавото от всичко е, може би, духът на свещена неудовлетвореност от постигнатото, на критичност и самокритичност, на творческо търсене на нови, по-добри решения, на нови хоризонти, оня революционен новаторски дух, който е така характерен за Българската комунистическа партия и който все повече става характерна национална черта на българския народ. (*Бурни, продължителни ръкопляскания.*)

С този душевен огън, с това творческо горене — напред, другарки и другари, да вдигнем комунистите, работническата класа, народа на

борба за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на партията! (Бурни, продължителни ръкопляскания.)

Да живее нашата родна Българска комунистическа партия! (Бурни, продължителни ръкопляскания.)

Да живее нашето любимо социалистическо отечество — Народна република България! (Бурни, продължителни ръкопляскания.)

Да живее комунизмът! (Бурни, дълго нестихващи ръкопляскания. Делегатите стават. Залата се оглася от възгласи: «БКП — БКП!».)

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ГЛАВНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ПАРТИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПАРТИЙНАТА ПРОГРАМА И НА СЕДМАТА ПЕТИЛЕТКА	6
II. ОСНОВНИ НАСОКИ И ПРОБЛЕМИ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА	19
1. Решителен курс към интензификация на народното стопанство	21
2. Последователно прилагане на икономическия подход във всички сфери на обществения живот	32
3. Основни проблеми на развитието на отраслите на икономиката	41
III. ОБЩЕСТВЕНИТЕ ФОНДОВЕ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ — ОСНОВА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СОЦИАЛНАТА И КУЛТУРНАТА ПОЛИТИКА	57
1. За нов подход към формирането и използването на обществените фондове за потребление	58
2. За последователно осъществяване на програмата на партията за развитието на науката и образованието	66
3. За нов подем на социалистическата художествена култура	72
IV. ЗА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА И ПО-НАТАТЪШНОТО РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ	80
V. ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ЗАДАЧИТЕ НА ПАРТИЯТА	109
1. За по-нататъшно подобряване на качествения състав на партията	110
2. За издигане ролята и боеспособността на първичната партийна организация	115
3. Въпроси на идеологическата и възпитателната работа	120
4. За работата на средствата за масова информация и пропаганда	127
VI. РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНАТА ОБСТАНОВКА И ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЯТА	131

Художествен редактор Александър Хачатурян. Технически редактор Борис Вържаров. Коректор Емилия Кръстева. Издателски № 6660. Даден за набор на 31. III. 1981 г. Подписан за печат на 31. III. 1981 г. Излязъл м. април. Печатни коли 10. Издателски коли 8,40. УИК 6,14. Формат 84x108/32. Тираж 500 000 (1—200115). Цена; мека подв. 0,35 лв., тв. подв. 0,90 лв.

Код 22/9531122211/0102—48—81.

Партиздат — София, бул. «В. И. Ленин» № 47
ПК «Д. Благоев» — София, ул. «Н. Ракин» № 2

